

FILATELISTA

часопис савеза филателиста србије

бр. 157

СЕДМИ ЈУЛИ - ДАН УСТАНКА НАРОДА СРБИЈЕ

1941-1975

ДАН УСТАНКА СРБИЈЕ
10. ЈУЛИ 1941

ФИЛАТЕЛИСТА
FILATELISTA
časopis СФС

adresa:

Sremska 6/IV,
pošt. fah 702,
11001 Beograd

telefon:

(011)-628-431

žiro račun kod SDK:

60806-678-11966

redakcioni odbor:

Petrašin Nikitović,
Imre Vaci,
Dimitrije Bezborodov,
Miodrag R. Vuković

glavni urednik:

Miodrag R. Vuković

izdavač:

SF Srbije,
Sremska 6/IV,

štampanje:

„Sava Mihić”,
M. Tita 46—48
11080 Zemun.

naredni broj:

15. septembar 1975.
rukopisi do 15. VIII
oglasi do 1. IX

štampano:

30. jula 1975.
u 2.650 primeraka,

U OVOM BROJU

D. G.: Sedmi juli, dan ustanka naroda Srbije ● M. R. Vuković: Julijska krajina ● Najlepša jugoslovenska marka u 1974. ● P. Nikitović: Nešto o greškama na markama ● Emisioni plan za 1976. ● Nove jugoslovenske marke i celine ● Josip Kovačević: Dubrovački jubileji ● M. R. Vuković: Katalog celina jugoslovenskih zemalja ● Naši novi prigodni žigovi ● MRV: Novi katalogi ● Dragi Petrović: FD Kraljevo ● Zvonko Zrnčić: Mogućnosti i inertnost ● Vitomir Sokolović: Papirni novac Crne Gore 1912—17 (završetak) ● Nova izdanja maraka.
MAJ — JUNana

Izlazi dvomesečno ● Godišnja pretplata za Jugoslaviju 30 dinara, a za inostranstvo 55 dinara (za avionsku poštu + 8 din. za Evropu i + 28 dinara za ostale zemlje) ● Mali oglasi do 20 reči din. 20.—, svaka dalja reč 1 dinar. ● Uokvireni oglasi:

1/1 strana — 800.— 1/2 strane — 450.—
1/4 strane — 250.— 1/8 strane — 150.—
1/16 strane — 100.—

Popust 25% za četiri, za šest puta 33%.

* * *

Published bimonthly by Union of Philatelists of Serbia ● Annual subscription US \$ 3.25 (for air mail + 0.50\$ Europe, + 1.75 \$ other countries) ● Little advertisements: first 20 words US \$ 1.25, each additional word US \$ 0.07 ● Framed advertisement
1/1 p — \$ 50; 1/2 p — \$ 25; 1/4 — \$ 15;
1/8 p — \$ 9; 1/16 p \$ 6

Discount 25% for four repetitions, 33% for six repetitions ● We do not accept mint or used stamps. IRC accepted at the base: 1 IRC = 0.20 US (\$).

Rukopisi se ne vraćaju. Marke poslate radi kliširanja vraćamo u preporučenom pismu ili po dogovoru.

Preštampavanje dozvoljeno, uz navođenje izvora i autora

All items may be reprinted, provided that the proper information is given of source and author.

Po mišljenju Republičkog sekretarijata za kulturu SR Srbije br. 413/380-73-02 od 16. maja 1973. godine oslobođen poreza na promet.

ФИЛАТЕЛИСТА FILATELISTA

ЧАСОПИС САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ

МАЈ — ЈУНИ 1975.

● Број 157

ДАН УСТАНКА НАРОДА СРБИЈЕ

Седми јули, Дан устанка народа Србије, ове године ће се прославити у знаку тридесетогодишњице ослобођења од фашизма и победе социјалистичке револуције у Југославији. То је уједно и још једна прилика да се подсетимо тешких али светлих дана 1941, да се сетимо прошлости која нам је определила будућност.

Априлским ратом у Југославији и завршним операцијама у Грчкој, освајачки поход сила Осовине на Балкану био је завршен. Тако су фашистичка Немачка и Италија завладале на готово читавом европском континенту. У жељи и намери да осигурају своје господство у разбијеној и поробљеној Југославији окупатори су тражили ослоње у снагама домаће буржоазије. Немачка окупациона војска у Србији преузела је у највећој мери стари државни апарат, рачунајући на његову опробану оданост режиму који долази. То им је свакако помогло да већ 29. априла формирају у Београду комесарско-полицијску владу Милана Аћимовића.

Делови прозападно оријентисаних, грађанских партија и странака били су до краја збуњени снагом профашистичко-сепаратистичке буржоазије, па су се и сами ставили у службу окупатора или су до краја остали неактивни. Они су истина и даље истицали да остају у рату против сила Осовине и позивали народ да мирно подноси недаће окупације и чека победу савезника.

Комунистичка партија Југославије била је тада једина политичка снага, која је у раскомаданој Југославији очувала своје организационо јединство, дала тумачење априлске катастрофе и ангажовала се на припреми општенородног устанка. Национална и покрајинска руководства партије обратила су се народу прогласима, лецима и саопштењима указујући на злочине и циљеве окупатора, позивајући их да на терор одговоре отпором. Већ у току маја створане су ударне групе у градовима и индустријским центрима, које су касније постале језгро партизанских снага. После напада фашистичке Немачке на Совјетски Савез, Централни комитет КПЈ позвао је народе Југославије да земљу претворе у тврђаву а комунисте да организују партизанске одреде и стану на чело ослободилачке борбе.

Партизанске борбе у Србији почеле су седмог јула, када је шпански борац, комуниста Жикица Јовановић пушчаном ватром у Белој Цркви, објавио рат народа Србије силама Осовине. Само месец дана касније падали су једно за другим места и градови западне Србије и Шумадије, скоро истом брзином као што су у априлу

освајани. Мала, али тада највећа слободна територија окупиране Европе, Ужичка република обухватала је ослобођене градове и насеља: Крупањ, Лозница, Ковиљача, Ивањица, Ариље, Пожега, Гуча, Горњи Милановац, Чачак и друга. Немачке оружане снаге блокиране су у Краљеву, Крагујевцу, Ваљеву и Шапцу а делови јужне Србије и окупирани градови преузимали буктињу устанка.

Увиђајући све већу ратну опасност слободарског народа Србије, немачка команда у Београду формира владу „народног спаса“ генерала Милана Недића и других издајника. Формира јединицу за јединицом, формацију за формацијом, користи техничке резерве бивше државе и свим снагама јуриша на младу Ужичку републику. Успело им је да закаче буран развитак устанка, да га три године пребацују из једног дела земље у други али им никада није пошло за руком да га угасе, јер ова земља сељака и опанака, како рече песник, не зна за компромисе слободе, за издају.

Д. Г.

У Београду је 28. јуна 1975. године потписан Друштвени договор о стварању

КООРДИНАЦИОНОГ ОДБОРА РЕПУБЛИЧКИХ И ПОКРАЈИНСКИХ ФИЛАТЕЛИСТИЧКИХ САВЕЗА ЈУГОСЛАВИЈЕ

Седиште Одбора за наредне три године је у Београду (Сремска 6/IV) при Савезу филателиста Србије — као Савезу домаћину. Председник Координационог одбора је Димче Беловски, делегат Савеза филателиста Србије.

Представници КО су одржали први састанак са генералним директором ЗЈПТТ и директором Бироа за поштанске марке и издавачку делатност, упознали их са стварањем одбора, његовим задацима и овлашћењима као и најважнијим питањима која би требало решавати. Генерални директор ЗЈПТТ друг Првослав Васиљевић поздравио је ову акцију филателиста и изразио наду да се питања о којима се разговарало могу успешно решавати на обострану корист.

KAKO GOD DA SE PIŠE – ČITAMO GA JULIJSKA KRAJINA

Krajem XIX veka, formulišući snažne italijanske iredentističke aspiracije prema određenim južnoslovenskim teritorijama koje su se u to vreme nalazile u sastavu Austrougarske monarhije, političar Graziadei Askoli (Graziadei Ascoli) uveo je prvi put pojam »*Venezia Giulia*« pod kojim je obuhvatio područje Trsta, Goriške i Gradiške, Istre bez Krka, deo notranjske Kranjske i Kanalsku dolinu. Ovaj naziv ubrzo je prihvatila i zvanična Italija, da bi ga posle I svetskog rata proširila na zapadno kvarnerska ostrva (Cres, Lošinj i dr.), a 1924. i na grad Rijeku sa okolinom.

Prema italijanskom nazivu ovo područje, u kome je još za vreme Austrougarske ogromnu većinu stanovništva činio južnoslovenski živalj, uglavnom Slovenci i Hrvati, nazvano je na engleskom *The Julian March*, na francuskom *La Marche Julienne*, na nemačkom *Julische Mark*, a tršćanski političar našeg porekla Josip Vilfan označio je celokupnu anektiranu teritoriju kao *Julijsku krajinu*.

Po izvršenoj aneksiji, Italija je 1923. podelila Julijsku krajinu na Tršćansku i Pulsku provinciju- a jedan deo pripojen je Videmskoj provinciji. Kada je početkom 1924. konačno anektiran i tzv. »Slobodni grad Rijeka« formirana je i Riječka provincija, da bi konačno 1927. bila posebno izdvojena i Goriška. Julskoj krajini, a posebno Trstu sa zaleđem, italijanski političari i stratezi namenili su ulogu ofanzivnog mostobrana prema Jugoslaviji, što je došlo do izražaja aprila 1941. kada je Trst poslužio kao glavno uporište i baza II italijanske armade u napadu na našu zemlju.

Kada je septembra 1943. kapitulirala Italija, jedinice NOV oslobodile su jedan deo Julijske krajine, a avgusta 1944. u Trstu je osnovana ilegalna komanda mesta u okviru 9. slovenskog korpusa NOV. Jedinice 9. slovenskog korpusa prodrle su 28. aprila 1945. u tršćansko predgrađe Općine, a u borbama do 2. maja, u zajednici sa IV armijom oslobodile ceo grad, izuzev utvrđene crkve sv. Justa, čija se posada predala pridošlim novozelandskim trupama. Zbog ultimativnog vojno-političkog pritiska zapadnih saveznika naše jedinice povukle su se iz Trsta 12. juna 1945. godine. Nakon toga, Julijska krajina podeljena je u dve zone, u kojima su vojnu upravu vršile anglo-američke (zona A sa Trstom) i jugoslovenske vojne vlasti (zona B).

Pariskim ugovorom od 10. februara 1947. najveći deo Julijske krajine, ukupne površine od 7.618 km² i sa oko pola miliona stanovnika, pripao je Jugoslaviji, i to celokupna zona B i jedan deo zone A. U delu zone A koji je pripao Jugoslaviji funkcionisalo je 27 pošta u 26 mesta (u Puli su radile dve pošte). Italiji su tom prilikom dodeljeni Beneška Slovenija, Kanalska dolina, Gorica, Gradiška, Tržič i predeo oko Donje Soče, dok je od preostalog dela zone A oformljena Slobodna teritorija Trsta (Trst i severo-zapadna Istra), ukupne površine od 773 km², koja je takođe podeljena na zonu A i zonu B. Već od 1948. anglo-američke trupe pretvorile su zonu A praktično u italijansku provinciju.

Prema odredbama Londonskog sporazuma od 5. oktobra 1954. izvršeno je definitivno razgraničenja između Jugoslavije i Italije prema kome je Jugoslaviji pripala celokupna zona B, ukupne površine od 534 km², dok je na račun zone A izvršena samo manja ispravka granice u korist Jugoslavije, tako što joj je priključen deo opštine Milje sa svega 1.200 hektara zemljišta i oko 3.500 stanovnika.

Jedno zaboravljeno područje

Cilj podataka iznetih u ovom članku nije bio da čitaocima detaljno upozna sa istorijatom jednog dela naše zemlje, jer su mogućnosti i pisca, i prostora previše male za to, već da ukaže na neospornu činjenicu da je najveći deo nekadašnje Julijske krajine danas u sastavu svoje matične zemlje Jugoslavije, te da samim tim *sva izdanja poštanskih vrednosnica italijanske okupacije Julijske krajine 1918—24. i izdanja savezničke vojne uprave za zonu A 1945—47. čine sastavni deo jugoslovenske filatelije.*

Nažalost, ovo je područje kod nas zanemareno i gotovo potpuno zaboravljeno. Njime se bavio jedino poznati zagrebački filatelista Dragan Novak, i to u *Specijalnom katalogu* iz 1948. i u IX svesci *Priručnika* iz 1951. (oba u izdanju Filatelističkog saveza Hrvatske). Katalog Biroa, koji je kao jedini naš katalog namenjen svim domaćim pa i mnogim stranim skupljačima, ne samo da ne donosi marke ovog područja već ga gotovo uopšte i ne spominje. Mada od svog prvog izdanja Katalog konstantno i bitno poboljšava kvalitet, i mada je uvođenjem pojedinih područja već odavno napustio zastarelu Hajm-Sfibovu šemu, marke Juliske krajine iz 1918—19. i zone A iz 1945—47. za njega još uvek nisu marke jugoslovenskih zemalja. Takav stav ne samo da ostavlja bez podataka mnoge filateliste, već kod stranih sakupljača može izazvati utisak da čak i mi smatramo celokupnu nekadašnju Julisku krajinu italijanskom teritorijom, mada se njen najveći deo nalazi u sklopu Jugoslavije.

Ni pisac ni *Filatelista* ne mogu prisiliti Biro da u svoj Katalog uključi ovo područje ako to ne želi. Sve što se može učiniti je da se na ovom mestu čitaocima pruže obaveštenja, a stvar je pojedinca da odluči hoće li ih skupljati ili ne.

Izdanje italijanske okupacije Julijske krajine

Kada je po završetku I svetskog rata zaposela Julisku krajinu, Italija je pristupila emitovanju posebnih maraka za ovu oblast. Kasnije su uvedene marke zajedničkog izdanja za Julisku krajinu, Dalmaciju i Tirol (koje su registrovane u Katalogu Biroa). Ukupno je emitovano tri izdanja franko maraka sa 30 vrednosti, jedna ekspresna marka jedno izdanje porto maraka sa 7 vrednosti.

Regno d'Italia 1918., 14. novembar — 4. decembar. Provizorno izdanje redovnih maraka; austrijske redovne marke izdanje **Venezia Giulia** 1916—18. sa crnim trorednim pretiskom »Regno d'Italia /Venezia Giulia/ 3. XI 18.; knjigotisak tipografije Sociale u Trstu.

1) 3 helera, ljubičasta (102.000)	1,50	1,50
2) 5 helera, svetlozelena (210.000)	1,50	1,50
3) 6 helera, narandžasta (32.000)	4.—	4.—
4) 10 helera, vinskocrvena (290.000)	12.—	12.—
5) 12 helera, zelenoplava (22.000)	12.—	12.—
6) 15 helera, smeđecrvena (230.000)	1,50	1,50
7) 20 helera, plavozelena (390.000)	1,50	1,50
8) 25 helera, plava (9.000)	45.—	45.—
9) 30 helera, ljubičasta (32.000)	6.—	6.—
10) 40 helera, maslinasta (2.000)	400.—	400.—
11) 50 helera, tamnozeleno (22.000)	12.—	13.—
12) 60 helera, tamnoplava (12.000)	30.—	40.—

13)	80 helera, crvenosmeđa (22.000)	12.—	13.—
14)	1 kruna, crvena (22.000)	12.—	13.—
15)	2 krune, plava (2.000)	600.—	900.—
16)	3 krune, smeđekarminska (1.800)	750.—	1000.—
17)	4 krune, tamnozeleno (1.600)	1200.—	1800.—
	Serijske br. 1—17 (17 vrednosti)	3000.—	4250.—

Marke su puštane u promet 14. XI (5, 15 i 25 helera), 15. XI (10 i 20 helera), 21. XI (3, 6, 12, 30, 40, 50, 60, 80 helera i 1 kruna) i 4. XII (2, 3 i 4 krune).

Obrnuti pretisak poznat je kod vrednosti od 3, 5, 10, 20, 25, 30 helera i 2 krune, pri čemu se za 3, 5, 15 i 25 helera smatra da su špekulativni.

Dvostruki pretisak poznat je kod 3, 12, 15 i 20 helera. Osim toga postoje i pretisci na poledini, jako pomereni i oštećeni pretisci.

Pored navedenih, rukom je preštampano još 37 komada vrednosti od 10 kruna, koje nisu puštene u prodaju već su podeljene visokim ličnostima.

Važile do 20. aprila 1919.

Venezia
Giulia
1918., 6—21. decembar. Pomoćno izdanje redovnih maraka; italijanske franko marke izdanja 1901—18. sa crnim dvorednim pretiskom »Venezia / Giulia«; knjigotisak tipografije Amati e Doneli Succ. u Trstu.

18)	1 cent., tamnosmeđa (30.000)	3.—	3.—
19)	2 cent., narandžastosmeđa (30.000)	3.—	3.—
20)	5 cent., zelena (1,100.000)	1.—	1.—
21)	10 cent., smeđeružičasta (2,843.000)	1.—	1.—
22)	20 cent., smeđenarandžasta (1,200.000)	1.—	1.—
23)	25 cent., svetloplava (240.000)	1.—	1.—
24)	40 cent., smeđa (32.000)	12.—	10.—
25)	45 cent., maslinastozelena (100.000)	1.—	1.—
26)	50 cent., svetloljubičasta (39.800)	6.—	5.—
27)	60 cent., crvena (12.000)	70.—	60.—
28)	1 lira, smeđa i zelena (20.000)	25.—	25.—
	Serijske br. 18—28 (11 vrednosti)	120.—	110.—

Marke su puštane u promet 6. XII (1, 2, 5, 10, 20 i 25 cent.), 11. XII (50 cent.), 12. XII (45 cent.), 16. XII (40 cent.), 21. XII (60 c. i 1 lira).

Obrnuti pretisak poznat je kod vrednosti od 1, 2, 5, 10, 20, 25, 45 i 60 c.

Dvostruki pretisak poznat je kod vrednosti od 5, 10, 20 i 25 cent. Osim toga postoje još i pomereni pretisci, nabori i greške u pretisku.

Početkom decembra štamparija je za probu preštampana 200 komada maraka po 50 cent. pretiskom »Venezia / Giulia/ 3. XI. 18.«, no komanda italijanske vojske nije dozvolila dalje preštampanje i puštanje u promet maraka sa ovim pretiskom.

Važile do 20. aprila 1919.

Venezia Giulia

1919., 3. januar. Pomoćno izdanje maraka za ekspresno rukovanje; italijanska marka za ekspresno rukovanje u unutrašnjem saobraćaju iz 1903. sa pretiskom »Venezia Giulia«

29)	25 cent., ružičasta (10.000)	60.—	70.—
-----	------------------------------	-----------	------	------

Poznat je obrnuti pretisak, pomereni pretisak i greške u slogu. Važila do 20. aprila 1919.

**Venezia
Giulia
5 Heller** 1919., 20. februar. Pomoćno izdanje sa oznakom vrednosti u helerima; italijanske marke od 5 i 20 cent. sa pretiskom kao kod prethodnog izdanja, samo još i sa oznakom vrednosti u helerizam; knjigotisak štamparije Scotti u Rimu.

30) 5 Heller na 5 cent., zelena (200.000)	3.—	3.—
31) 20 Heller na 20 cent., smeđenarandžasta (1,000.000)	1.—	1.—
Serijski br. 30—31 (2 vrednosti)	4.—	4.—

Obrnuti pretisak poznat je kod 5 hel, dvostruki kod 20 hel., a pomereni kod obe. Postoje i druge brojne greške u slogu pretiska (bez pojedinih slova, bez broja »5«, i dr.)

Porto marke

1918., 21—27. decembar. Pomoćno izdanje porto maraka; italijanske porto marke sa crnim dvorednim pretiskom »Venezia/Giulia«; knjigotisak štamparije Amati e Doneli Succ. u Trstu.

1) 5 cent., narandžasta i karminska (152.000)	1.—	1.—
2) 10 cent., „ „ (186.000)	1.—	1.—
3) 20 cent., „ „ (85.000)	1,50	1,50
4) 30 cent., „ „ (23.000)	3.—	3.—
5) 40 cent., „ „ (10.000)	18.—	30.—
6) 50 cent., „ „ (6.000)	100.—	150.—
7) 1 lira, plava i karminska (3.000)	400.—	750.—
Serijski br. 1—7 (7 vrednosti)	520.—	930.—

Marke su puštane u promet 21. XII (5, 10, 20, 40, 50 cent., i 1 lira) i 27. XII (30 cent.).

Obrnuti pretisak poznat je kod vrednosti od 5, 10, 20, 40 i 50 cent. Dvostruki pretisak poznat je kod vrednosti od 20 i 30 cent. Osim toga postoje i pomereni pretisci, kao i greške u slogu pretiska. Važile do 20. aprila 1919. godine. Postoje falsifikati pretiska i grešaka pretiska kod svih izdanja.

Izdanja savezničke vojne uprave za zonu A

Po izvršenoj podeli Julijske krajine na zone A i B, saveznička vojna uprava počela je sa emitovanjem poštanskih vrednosnica za zonu A. U periodu 1945—47. emitovano je ukupno 21 franko, 2 ekspresne i 8 avionskih maraka.

1945., 21. septembar — 1947., 23. juli. Pomoćno izdanje redovnih maraka; italijanske marke izdanja iz 1929. (sa liktorskom palicom), izdanja iz 1944/45 (bez liktorske palice) sa i bez vodoznaka, i izdanja iz 1945/47 sa crnim pretiskom »A.M.G./V.G.«

Pretisak na izdanju iz 1929.

1) 10 cent., tamnosmeđa (22. IX 1945.)	1.—	1.—
2) 20 cent., karmin (9. XII 1946.)	1.—	1.—
3) 20 Lira, svetložutosmeđa (10. VII 1946.)	2.—	2.—

Pretisak na izdanju iz 1944—45, bez vodoznaka

4) 10 cent., tamnosmeđa (25. IX 1945.)	1.—	1.—
5) 20 cent., karmin (25. IX 1945.)	1.—	1.—
6) 60 cent., tamnonarandžasta (22. IX 1945.)	1.—	1.—

Pretisak na izdanju 1944—45, sa vodoznakom

7) 20 cent., karmin (22. IX 1945.)	1.—	1.—
8) 60 cent., crnozeleno (21. IX 1945.)	1.—	1.—
9) 1 Lira, ljubičasta (22. IX 1945.)	1.—	1.—
10) 2 Lire, tamnokarmin (22. IX 1945.)	1.—	1.—
11) 5 Lira, karmin (17. VII 1947.)	1.—	1.—
12) 10 Lira, tamnoljubičasta (2. I 1947.)	1.—	1.—

Pretisak na izdanju 1945—47

13) 25 cent., plavozelena (8. I 1947.)	1.—	1.—
14) 2 Lire, tamnosmeđa (17. VII 1947.)	1.—	1.—
15) 3 Lire, crvena (8. I 1947.)	1.—	1.—
16) 4 Lire, crvenonarandžasta (2. I 1947.)	1.—	1.—
17) 6 Lira, sivoljubičasta (17. VII 1947.)	1.—	1.—
18) 20 Lira, purpurna (23. VII 1947.)	5.—	5.—
19) 25 Lira, crnozeleno (10. VII 1946.)	2.—	2.—
20) 50 Lira, tamnosmeđeljubičasta (10. IX 1946.)	4.—	4.—
21) 100 Lira, tamnokarminska (13. IX 1946.)	12.—	12.—
Serijski broj 1—21 (21 vrednosti)	40.—	40.—

Obrnuti pretisak poznat je kod br. 1, 7, 8, 9, 10, 11, 12 i 13, dvostruki pretisak kod br. 7, 10 i 12, a dvostruki obrnuti kod br. 8.

1946., 13. septembar. Pomoćno izdanje maraka za ekspres rukovanje; italijanske marke za ekspres rukovanje izdanja iz 1945—46 sa pretiskom »A.M.G./V.G.«

22) 10 Lira, tamnoplava	1.—	1.—
23) 30 Lira, ljubičasta	3.—	3.—
Serijski broj 22—23 (2 vrednosti)	4.—	4.—

Vrednost od 30 Lira poznata je sa obrnutim pretiskom

1945., 22. septembar — 1947., 23. juli. Pomoćno izdanje maraka za avionsku poštu; italijanska marka od 50 cent. (Pegaz) izdanja iz 1930., i marke za avionsku poštu izdanja 1945—47. sa crnim dvorednim pretiskom »A.M.G./V.G.«

24) 50 cent, tamnosmeđa (Pegaz; 22. IX 1945.)	1.—	1.—
25) 1 Lira, sivoplava (23. VII 1947.)	1.—	1.—
26) 2 Lire, tamnoplava (16. I 1947.)	1.—	1.—
27) 5 Lira, tamnozeleno (13. I 1947.)	1.—	1.—
28) 10 Lira, tamnokarminskocrvena (23. I 1947.)	1.—	1.—
29) 25 Lira, tamnoplava (13. IX 1946.)	2.—	2.—
30) 25 Lira, smeđa (23. VII 1947.)	15.—	20.—
31) 50 Lira, tamnozeleno (13. IX 1946.)	4.—	4.—
Serijski broj 24—31 (8 vrednosti)	25.—	25.—

Vrednost od 50 cent. poznata je sa obrnutim i dvostrukim pretiskom, a od 25 Lira, tamnoplava, sa obrnutim i tet-beš pretiskom, a od 50 Lira sa obrnutim.

Naznačene cene niukom slučaju nisu tržišne, neto cene, već su date na osnovu vrednovanja nekih stranih kataloga.

Pri nabavci poništenih maraka, treba obratiti pažnju da budu žigovi pošta iz mesta koja su pripala Jugoslaviji (za popis vidi Katalog celina).

Napomena: Tekst »A.M.G./V.G.« je skraćena od »Allied Military Government Venezia Giulia« (Saveznička vojna uprava Julijska krajina).

LACKOVIĆEVE »PRALJE« NAJLEPŠE U 1974. GODINI

Prvo mesto na nedavno završenoj zajedničkoj akciji PTT Vesnika i Ilustrovane politike »Biraćmo najlepšu marku« zauzela je vrednost od 5 dinara izdanja »Jugoslovensko naivno slikarstvo« sa reprodukcijom dela Ivana Lackovića »Pralje«, osvojivši 7.061 od ukupno 45.892 prispela glasa. Drugo i treće mesto pripalo je takođe markama sa reprodukcijama umetničkih dela, i to vrednosti

od 2 dinara istog izdanja sa »Raspetim petlom« Ivana Generalića« (6003 glasa) i vrednosti od 4 dinara sa »Belom vazom« Save Šumanovića (5.617 glasova). Ove tri marke primetno se izdvajaju od ostalih, od kojih je samo jedna dobila više od 3.000 glasova, tri između 2.000 i 3.000, pet između 1.000 i 2.000, a preostalih 35 maraka između 8 i 937 glasova.

НЕШТО О „ГРЕШКАМА“ НА МАРКАМА

Наша филателистичка штампа у последње време готово је потпуно запоставила једну изванредно интересантну област филателије — такозване специјалитете.

А то подручје је и разноврсно и многобројно, јер се одступања јављају готово код свих издања и у различитим видовима — од марака Србије до наших најновијих, не рачунајући она одступања која се праве хотимично ради сасвим одређених циљева. А ни њих није мало.

Због младих филателиста, а и као подстицај старијим, овде ће бити речи о нехотичним недостацима, који се јављају приликом штампања или прештампавања постојећих марака новим називима или вредностима, или кад се марке прозупчавају.

Свако од ових врста одступања може представљати посебан предмет истраживања, а материјала има толико да свака може бити лепа и богата збирка.

Нарочито интересантан и леп предмет за сабираче су тако зване **типичне грешке**, које нису ништа до одступање од нормалне марке, а јавља се у једном

скраћеници **птт** недостаје друго т и то само у једном делу издања.

Не треба ни наглашавати да ситнијих одступања ове врсте има и више и чешће.

И приликом промене назива или вредности на постојећим маркама долази до честих одступања, која могу бити или типична или случајна. А и једне и друге „грешке“ су и многобројне и разноврсне — истина ових других је много више — од померених претисака до оних двоструких или обрнутих (сл. 2), а да и не помињемо марке које остану без претиска.

Ових „специјалитета“ на нашим маркама је толико да би представљали збирку веома богату и по материјалу и по вредности.

И приликом прозупчавања марака „промакне“ понеки табак сасвим или делимично незупчан (сл. 3). Иако се у овоме мање грешки, нађе се штошта што специјалистичку збирку може обогатити.

Али да би сабирачи све ово могли пратити, да би им се помогло, ваљало би да филателисти о томе пишу у нашим часописима.

* * *

О грешкама на нашим маркама послао нам је и Предраг Апостолов из Копенхагена, Данска,

читаваом издању или делу тог издања. Навешћу, примера ради, два случаја. У издању 1947. поводом прикључења Истре Југославији, на марци од 5 динара у речи Југославија дошло је до оштећења слова В па реч гласи Југослазија (сл. 1) Или, у издању ИПУ на 4. марци у табачићу у

опширно писмо у коме се посебно осврће на питање регистравања специјалитета у нашем КATALOGУ. Према његовом мишљењу,

које се на извештајан начин мора прихватити као тачно, обрада наших марака, посебно новијих издања, доста је штурa, без података о грешкама које се код њих срећу. Друг Апостолов нам је у исто време послао и већи број фотографија у боји марака са грешкама, од којих као посебно интересантну издвајамо вредност од 0,30 дин. новогодишњих марака из 1968. године. Са послатих фотографија јасно се може уочити да је велики део површина штампаних златном бронзом замрљан зеленом бојом (сл. 4). На једној марци зелена

боја покрива златну бронзу у словима „ПТТ“, ознаку године „1968“, део оцачаревог тела и три стране оквира марке, док је друга слична, само што је ознака године чиста, обојеност оквира нешто мања, а зелене мрље на телу оцачара знатно изразитије и веће. До ове интересантне грешке дошло је на тај начин што је зелена боја са једног од цилиндера за вишебојну штампу грешком прешла на цилиндер којим је вршен нанос златне бронзе, и на тај начин добрим делом покрила златотисак. Осим тога друг Апостолов доставио нам је и више примера

занимљивих померања боја код новијих марака штампаних у вишебојној техници.

УСВОЈЕН ЈЕ ЕМИСИОНИ ПЛАН ЗА 1976. ГОДИНУ

На ХЛ заседању Скупштине ЗЈПТТ, одржаном 4. јуна 1975. године, једногласно је усвојен предложени Програм издавања поштанских марака за 1976. годину. Према овом емисионом плану, у току 1976. биће емитовано 14 издања пригодних марака са 36 вредности укупне номинале од 141,90 динара. Када се томе додају обавезне доплатне марке Црвеног крста, Олимпијске недеље и Недеље солидарности, добија се укупно 17 издања са 39 марака укупне номиналне вредности 142,50 динара. Никакви подаци нису дати о евентуалним издавањима редовних марака.

Програмом је предвиђено да се емитује 6 марака од по 1,20 динара, три серије од по две марке (Европа — Цепт, Зимска олимпијада, Радост Европе) номинале од по 11,20 динара, једна серија од две марке номинале 7,20 динара (пруга Београд — Бар), једна серија од 4 марке номинале 17,40 динара (Летња олимпијада) и три серије од по шест марака (Фауна, Музејски експонати и Уметност) номинале по 25,50 динара.

Наведене номинале су само оријентационе, обзиром да може доћи до њихових промена. Остали ближи подаци нису нам познати.

НОВЕ ЈУГОСЛОВЕНСКЕ МАРКЕ

Редовне марке са фосфоресцентним премазом

Три нове вредности редовних марака са туристичким мотивима од 1,00; 2,10; и 3,20 динара о којима смо јавили на страни 11 прошлог броја, пуштене су у промет 24. маја. Према информацијама којима располажемо, овај датум неће бити посебно регистрован, обзиром да се и саме марке у нашем Каталогу наводе само у напмени, за разлику од неких страних каталога који их региструју као посебне варијанте са каталошким подбројевима.

Доплатна марка за олимпијску недељу

Уобичајена доплатна марка у корист Олимпијског комитета емитована је 2. јуна у номиналној вредности од 0,10 динара и укупном тиражу од 6.000.000 комада. Нацрт за марку израдио је академски сликар из Београда Андрија Миленковић, а техником четворобојног офсета и у табацима од 50 комада штампао ју је „VEB — Deutsche Wertpapier Druckerei“ из Лајпцига.

Била је у обавезној употреби од 16. до 22. јуна 1975.

Светско првенство у кајаку на брзим водама

Поводом одржавања Светског првенства у кајаку на брзим водама у СР Македонији, ЗЈПТТ емитовала је 20. јуна једну пригодну марку од 3,20 динара у укупном тиражу од 450.000 комада.

Ликовна и графичка обрада марке дело је академског сликара из Београда Андрије Миленковића, а техником четворобојног офсета и у табачићима од 9 примерака штампала ју је „VEB — Deutsche Wertpapier Druckerei“ из Лајпцига.

Истота дана Биро за поштанске марке пустиће у продају и један пригодни коверат по цени од 2,50 динара.

Стогодишњица херцеговачког устанка

У лето 1875. избио је у Херцеговини устанак против турске власти, познат под именом „Невесињска пушка“, који се убрзо проширио и на Босанску крајину, делове источне Босне и Санцака, а затим и на Македонију и Бугарску. Непосредно по избијању устанка, из свих југословенских земаља које нису биле под турском управом притекли су у помоћ устаницима бројни добровољци, а посебне добровољачке формације стигле су и из Русије и Италије (Гарибалдинци). Устанак је убрзо добио такав размах да су 1876. у рат против Турске ушли и Србија и Црна Гора. По завршетку устанка и српско-турских ратова, велике силе, уплашене да би овакав развој догађаја могао да изазове знатне поремећаје у равнотежи сила, сазвале су конгрес европских сила, који је у историју ушао под називом „Берлинског конгреса“, на коме је скројена нова карта Балкана. Босна и Херцеговина допале су под Аустроугарску окупацију, Македонија је остала под турском влашћу, Бугарска је била подељена на два дела, док су једино Србија и Црна Гора биле територијално увећане новим ослобођеним покрајинама.

Поводом стогодишњице избијања устанка ЗЛПТТ емитоваће 9. јула једну пригодну марку од 1,20 динара у укупном тиражу од 1.000.000 примерака. Као мотив за марку узета је слика Ферда Кикереза „Херцеговачки устаници у заседи“, која се чува у Историјском музеју Хрватске у Загребу, а припремио ју је за штампу академски сликар из Београда Андрија Миленковић. Марка је штампана у заводима „Harrison and sons“ у Лондону, техником петобојне хелиографуре у табачићима од 9 комада.

Доплатна марка недеље солидарности

Генерални директор ЗЛПТТ донео је решење о пуштању у промет обавезне доплатне марке поводом Недеље солидарности. Нацрт академског сликара из Београда Драгише Бабића који симболизује велики земљотрес у Скопљу 1963. прихваћен је као мотив ове марке коју је по номинали од 30 пара и у укупном тиражу од 5.000.000 примерака штампао Завод за израду новчаница у Београду.

Марка ће бити пуштена у промет 15. јула, а у обавезној употреби ће бити од 26. јула до 1. августа 1975. године.

* * *

Из Бироа за поштанске марке и издавачку делатност ЗЛПТТ добили смо обавештење да ће негде на јесен бити емитовано једно угодно издање марака које није било обухваћено емисионим планом. Реч је о издању поводом године европског архитектонског наслеђа, које ће имати три вредности. Номинала ових марака за сада још није најављена.

НОВЕ ЈУГОСЛОВЕНСКЕ ЦЕЛИНЕ

Према информацијама ПТТ Весника, 11. маја пуштен је у продају нови масовни коверат са вредносном ознаком од 1,20 динара као код планираног издања за 1. XI 1975. поводом стогодишњице Црвеног крста у Југославији. Према фотосу објављеном у ПТТ Веснику, коверат је обичан, без икаквог доштампаног текста.

Овај коверат — целину нисмо успели до сада да пронађемо ни на једној пошти у Београду, нити да га видимо употребљеног. Уместо тога, наишли смо само на коверте са доштампаним пригодним цртежима који су продавани на Међународној конференцији Црвеног крста у Београду. Поред утиснуте пригодне марке од 1,20 динара поводом стогодишњице Црвеног крста у Југославији, ови коверти имали су доштампан и пригодни цртеж поводом одржавања конференције, односно пригодни цртеж поводом стогодишњице Црвеног крста у Југославији. Коверти су продавани искључиво на конференцији, по цени од 3,50 динара. Дакле по трострукој номинали. За сада нам није позната права природа доштампаних цртежа, но судећи по неким информацијама не ради се о чисто приватној дошtamпи од стране Црвеног крста.

Од ових коверата познати су већ и примерци са грешкама на вредносној ознаци, која је штампана у четворобојном офсету Картонке „Авала“ у Београду. Код неких коверата недостаје црвена боја, код неких тамноплава, а познати су и примерци са јако помереном сивом бојом.

Zbog nedostatka prostora, prilikom obrade masovnih koverata Jugoslavije u Filatelisti br. 155 izostavljen je uvodni deo i katalogizacija prigodnih i propagandnih izdanja dopisnih karata i masovnih koverata pojedinih direkcija.

Tekst objavljujemo ovom prilikom, na stranama 13 — 14 i 31 — 32, sa molbom da ga čitaoci sami priključe obradi masovnih koverata Jugoslavije, i to na taj način što će katalogizaciju objavljenju u broju 155 ubaciti između strana 14 i 31 ovog broja.

MASOVNI KOVERTI JUGOSLAVIJE

Područje koje obrađuje ovaj deo Kataloga celina „Filatelite“, područje masovnih koverata Jugoslavije, zahteva znatno obimnija i detaljnija uvodna objašnjenja od svih ostalih naših područja, zbog svoje izrazite raznovrsnosti i zanimljivosti, sa kojom na području celina može da se meri samo izdanje karata sa motivom Autoputa, a u našoj filateliji uopšte, možda samo izdanje „Verigara“.

Masovni koverti (koverti za unutrašnji saobraćaj sa vrednosnom oznakom koja odgovara pismu prve stope težine u običnom saobraćaju) kao zasebna vrsta celina uvedeni su u Jugoslaviji dosta kasno, 1. novembra 1948. godine, rešenjem Ministarstva pošta br. 8167 od 18. oktobra 1948. godine.

Prvo izdanje masovnih koverata, a delimično i drugo, pokazuju znatnu jednoobraznost u pogledu kvaliteta, načina i mesta izrade, izuzev neizbežnih varijacija boje pri raznim štampanjima. Štampana su u Državnoj markarnici u Beogradu, tehnikom ofseta, na kovertama dimenzija 155 × 100 mm, na žućkastom do bleđožutom, glatkom ili rapavom papiru. Već krajem upotrebe drugog izdanja, počinju da se javljaju primetna odstupanja koja su rezultat izrade koverta u dve različite štamparije, praksa koja kasnije postaje stalna.

Od oktobra 1949., kada se prvi put javljaju dve ili više štamparija pa sve do danas, masovni koverti Jugoslavije štampaju se na više mesta i u više različitih štamparskih tehnika. Glavni centri štampanja su Beograd, u kome je ovaj posao preuzela Kartonka „Avala“, i Zagreb, u kome štampanje masovnih koverata i opremu vrši „Lipa Mill“. Zbog prezauzetosti poslovima u pojedinim momentima, ove dve štamparije i papirnice ustupale su poslove štampanja svojim komitentima, dok su opremu (doradu) koverata same vršile. Glavni komitenti bili su:

A) U Beogradu:

- Kartonka „Avala“; svi koverti po pravilu štampani u ofsetu.
- Štamparija PTT; koverti štampani u knjigotisku.
- Državna markarnica (samo izuzetno); štampano u ofsetu.

U 1971. štampanje je povereno i štampariji „Mladost“ iz Ču-prije:

Komitenti Kartonke „Avala” vršili su po pravilu usluge štampanja, dok je doradu (sečenje i lepljenje) vršila sama Kartonka, te su koverti jednoobraznog kroja i formata. Bočni preklopi su oštri (špicasti), a dimenzije koverta su 155×100 mm (do 1953.), 155×102 (od 1953. do 1958.), 150×105 mm (1958—61) 150×107 mm (1961—71), i 161×115 odnosno 152×105 mm (od 1971. do danas).

B) U Zagrebu:

- „Lipa Mill”; štampano po pravilu u knjigotisku.
- Nakladni zavod Hrvatske; koverti štampani u knjigotisku.
- Štamparija „Ognjen Prica”; koverti štampani u ofsetu.
- Izuzetno kod izdanja iz 1950. (Tito), angažovana je i jedna ljubljanska štamparija, verovatno Ljudska tiskarna, koja je izvršila i doradu koverata (bočni preklopi oštri umesto obli).

Koverti „Lipa Mill” imaju oble bočne preklope, a dimenzije im se razlikuju od beogradskih i iznose 155×105 mm. (do 1953. godine), 155×107 mm (1953—69.) 157×105 mm (1969—71) i 156×105 mm (od 1971.).

Koverti štampani u oba centra pokazuju još po dve interesantne varijante, u prvo vreme posebno naručene od strane GDP, i to jedna sa postavom od različito obojenog pelir papira, a druga bez postave, kasnije sa štampanim tonom u različitim bojama i različitog oblika.

Mada bi pojedini principi katalogizacije možda zahtevali obimniju i detaljniju obradu, priređivač je, uz konsultaciju grupe saradnika, stao na stanovište da se kao posebni kataloški brojevi registruju samo oni koverti koji su štampani različitim tehnikama štampe ili pokazuju bitnije razlike u crtežu vrednosne oznake, a da se razlike koje postoje između beogradskih i zagrebačkih štamparija u pogledu dimenzija ili postave koverta registruju samo kao varijante. Osnovni razlog ovakvom stavu leži u želji da se izbegne opasnost od zapadanja u previše specijalizovanu katalogizaciju, sa mnoštvom osnovnih brojeva koja bi od ovog, inače neobičnog interesantnog polja mogla odbiti jedan broj sakupljača.

* * *

Prvo izdanje masovnih koverata štampano je sa jedinstvenim tekstom za celu teritoriju Jugoslavije, i to latinicom u ekavštini. Vrednosne oznake nose lik maršala Tita i motive iz poljoprivrede (žetva) i ribarstva. Na adresnoj strani nalaze se četiri adresne linije (tri kratke i jedna duga) od neprekidnog teksta »Ministarstvo pošta FNRJ« i reč „POŠTA”, a na poleđini napomena, štampana petitom:

„Adresu treba napisati čitko jer to ubrzava:
otpremu pošiljke; kod adresovanja pošiljke
za gradove označi uvek i rejon, ulicu,
broj kuće i broj stana a kod
pošiljke za selo označiti i
nadležnu poštu”.

Kod prvog izdanja razlikuju se dva osnovna štampanja, i to prvo sa tekstom kao gore, bez zapete iza reči „čitko” i „stana”, i drugo sa zapetama iza ovih reči.

Kod II štampanja postoje dve varijante: a) sa nepravilnim zapetama, naknadno jetkanim (ecovanim) na originalnoj ploči, i b) sa pravilnim zapetama — štampano novom pločom.

OKUPACIJA JUGOSLAVIJE U DRUGOM SVETSKOM RATU

Posle sloma u aprilskom ratu 1941. godine, teritorija Jugoslavije raskomadana je između sila osovine i njihovih satelita, pri čemu su pojedina područja direktno pripojena, pojedina okupirana, a od pojedinih su formirane »nezavisne« države.

Nacistička Nemačka pripojila je deo Slovenije, dok je pod okupacijom držala deo Srbije sa Banatom. Italija je pripojila preostali deo Slovenije, delove Dalmacije u Riječko-kupskom području, teritoriju od Zadra do Splita i Boku Kotorsku, a okupirala je Crnu Goru koja je naknadno proglašena za »nezavisnu kraljevinu« pod italijanskim guvernerom. Osim toga, Italija je Albaniji, koja je od 1939. bila »ujedinjena« sa njom, pripojila manje delove Crne Gore i Makedonije, kao i deo Srbije u oblasti Kosova. Bugarskoj je dodeljen veći deo Makedonije, i delovi Srbije, a Mađarska je pripojila Bačku, jugoslovenski deo Baranje i manje delove Hrvatske i Slovenije u oblasti Međumurja. Od preostalih delova Jugoslavije formirana je tzv. »Nezavisna država Hrvatska« (vidi preglednu kartu podele i okupacije Jugoslavije u II svetskom ratu).

Na područjima koja su prisajedinjena Nemačkoj, Mađarskoj i Bugarskoj uvedene su u opticaj kursirajuće poštanske vrednosnice ovih zemalja, te posebnih izdanja celina za njih nije bilo. Za Srbiju pod nemačkom okupacijom emitovane su posebne celine, a izvesna izdanja lokalnog karaktera postoje i za područja koja je Nemačka zaposela posle sloma Italije 1943. godine (Ljubljanska pokrajina, Zadar, Crna Gora i Boka). Na područjima koja je prisajedinila i okupirala Italija, prvih dana pojavila su se izvesna lokalna izdanja, koja su izrađena bez znanja nadležnog italijanskog ministarstva, ali su tolerisana (Slovenija, Crna Gora — prvo izdanje), a za Crnu Goru emitovano je i posebno, državno, izdanje (sa pretiskom u ćirilici „ЦРНА ГОРА“, U tzv. NDH emitovana su opšta izdanja, a posle sloma Italije javlja se i lokalno izdanje za Šibenik. Osim toga poznata su i neka neslužbena, kao i izdanja nepoznatog porekla (vidi Dodatak).

OKUPACIJA SLOVENIJE U DRUGOM SVETSKOM RATU

A. ITALIJANSKA OKUPACIONA IZDANJA

1941., 27. april. Provizorno izdanje dopisnih karata; dopisne karte Kraljevine Jugoslavije br. 31 (Petar II — mali format) i br. 34 (Petar II — veliki format), sa crnim pretiskom »Co. Ci.« preko vrednosne oznake; knjigotisak štamparije »Mercur« u Ljubljani.

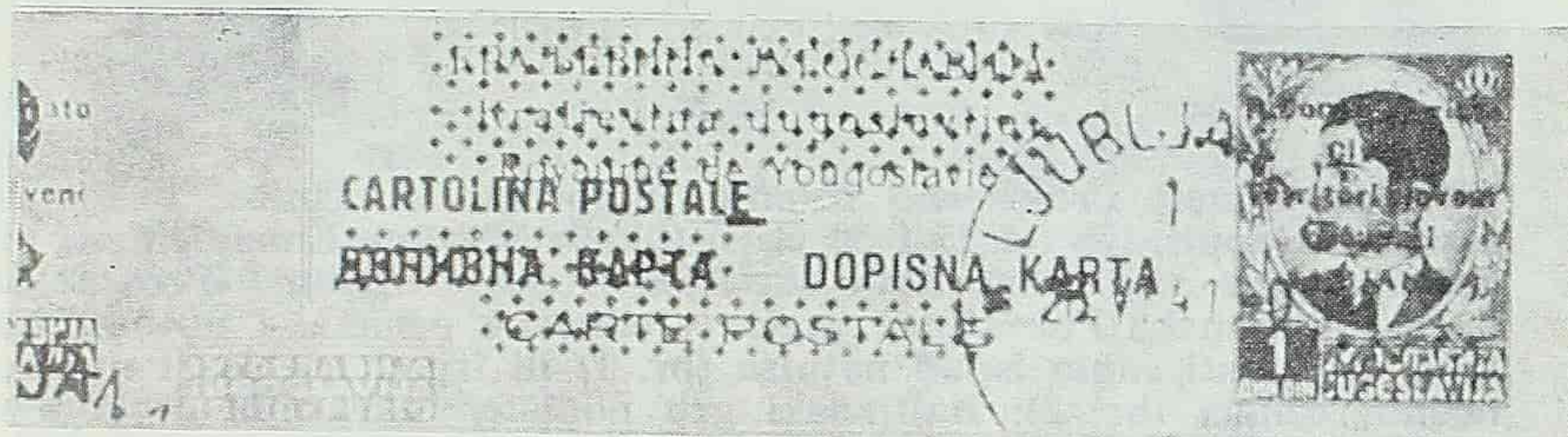
1) 1 din., zelena (br. 31)	120.—	150.—
2) 1 din., zelena (br. 34)	80.—	120.—
I sa ručnim gumenim pretiskom	150.—	200.—

Karta br. 21 pretisnuta je gumenim pretiskom ljubičaste do crnoljubičaste boji koji je inače upotrebljavan u finansijskoj direkciji za preštampavanje taksenih maraka, a poštanske marke i celine pretiskivane su na molbu trafikanata i drugih privatnih lica. Prema nekim autorima ovaj žig je korišćen i u štampariji »Mercur« i Glavnom depou, za iste svrhe.

Važile do 10. maja, i ponovo od 15. maja do 26. juna 1941.

1941., 5. maj. Provizorno izdanje dopisnih karata; dopisna karta Kraljevine Jugoslavije br. 34 sa crnim pretiskom preko vrednosne oznake »R. Commissariato /Civile/ Territori Sloveni /occupati/ LUBIANA«; naziv države na vrednosnoj oznaci poništen sa dve horizontalne crte; bez pretiska preko natpisa na sredini karte; knjigotisak štamparije »Mercur« u Ljubljani.

3) 1 din., zelena — —

1941., 5. maj. Provizorno izdanje dopisnih karata; dopisna karta Kraljevine Jugoslavije br. 34 sa pretiskom kao prethodno izdanje, samo je naziv države na vrednosnoj oznaci poništen sa četiri reda rombova; u natpisu na sredi karte naziv države, ćirilični i francuski tekst poništeni sa četiri bloka od po četiri reda rombova, a između drugog i trećeg bloka ubačen italijanski natpis »CARTOLINA POSTALE«; knjigotisak štamparije »Mercur« u Ljubljani.

4) 1 din., zelena 60.— 100.—

1941., 15. juni (?) Provizorno izdanje dopisnih karata; dopisna karta Kraljevine Jugoslavije br. 34 sa crnim pretiskom preko vrednosne oznake kao kod prethodnog izdanja; natpis na sredini karte poništen blokovima od malih tačaka umesto rombova; knjigotisak štamparije »Mercur« u Ljubljani.

5) 1 din., zelena 70.— 100.—

1941., 26. juni. Provizorno izdanje dopisnih karata; dopisna karta Kraljevine Jugoslavije br. 34 sa crnim pretiskom preko vrednosne oznake kao prethodna dva izdanja, samo sastavljenim od manjih slova, i sa nazivom države poništenim sa četiri reda po 11 tačaka; stari natpis na sredini karte poništen blokovima od tačaka, kao kod karte br. 5; knjigotisak štamparije »Mercur« u Ljubljani.

6) 1 din., zelena 60.— 100.—

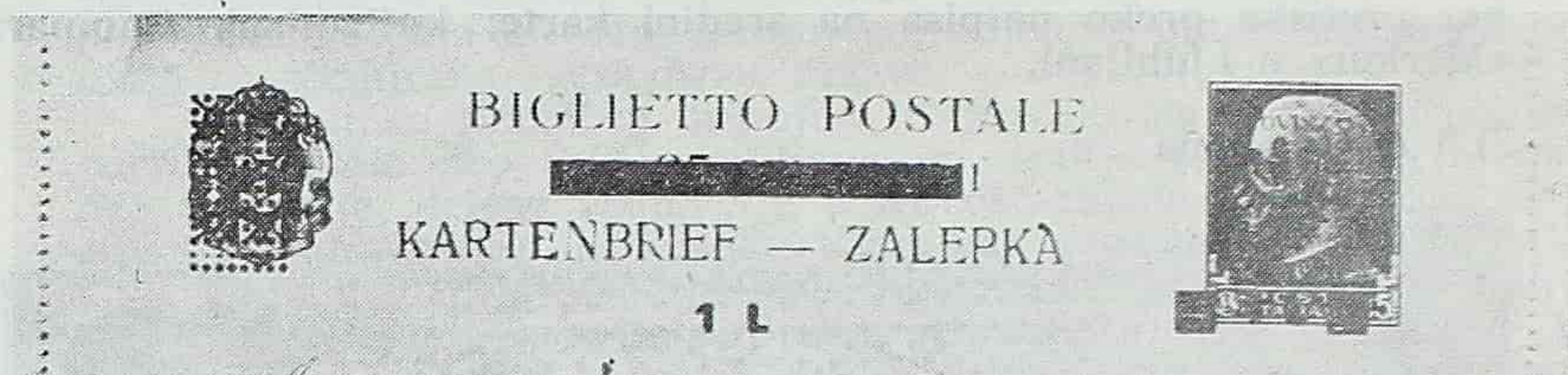
Karta br. 6 važila je samo na dan puštanja u promet.

Sve preštampane karte važile su do zaključno 26. juna 1941. godine. Na dan 27. juna puštene su u promet redovne italijanske vrednosnice, koje su se od toga dana jedine mogle upotrebljavati.

Zajedno sa preštampanim, do zaključno 26. juna 1941. godine važile su i nepreštampane vrednosnice Kraljevine Jugoslavije.

Sve karte su lokalno ljubljansko izdanje, i emitovane su bez znanja i odobrenja nadležnog italijanskog ministarstva.

ZATVORENE DOPISNICE

1944., 5. januar. Provizorno izdanje zatvorenih dopisnica; italijanske zatvorene dopisnice od 25 i 50 c., sa likom Viktora Emanuela sa pretiskom grba vojvodine Kranjske uokvirenog tekstom »Provinz/Lai-bach/Ljubljanska/Pokrajina« preko vrednosne oznake, i novom oznakom vrednosti samo ispod natpisa (br. 1) ili ispod natpisa i na vrednosnoj oznaci (br. 2); italijanski grb poništen ukrasnim blokom od tačaka sa zvezdolikom šarom; drugi red natpisa poništen crnim stupcem, a ispod njega otisnuto »KARTENBRIEF-ZALEPKA«; karton siv; knjigotisak »Ljudske tiskarne« u Ljubljani.

1) 0,50 L na 50 c., ljubičasta	60.—	120.—
2) 1 L na 25 c., tamnozeleno	30.—	60.—
a) karton zelenkastosiv	40.—	75.—

Obe karte poznate su duplim pretiskom, kao i sa jako iskošenim.

Kod zatvorene dopisnice br. 2 nova oznaka vrednosti nalazi se između dva kvadrata sastavljena od po tri linije. Poznati su primerci kod kojih nedostaje srednja linija u desnom kvadratu.

Napomena: Zatvorena dopisnica slična br. 2, samo sa grbom poništenim sa 4 × 4 kružića, i sa oznakom vrednosti 1.— L. umesto 1 L, koju Mihelov i neki drugi katalogi registruju pod brojem 3, nije redovno izdanje već esej (vidi odeljak B/1).

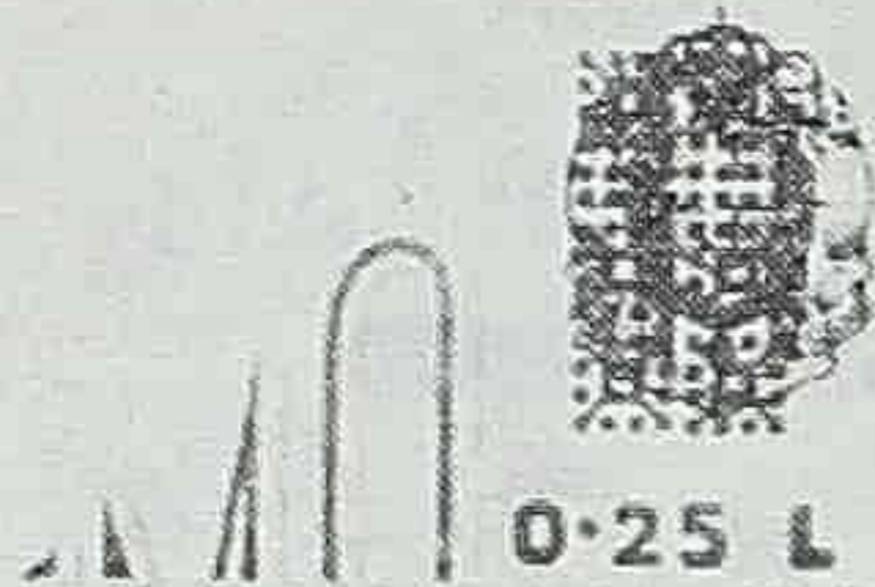

1944., 5. januara. Provizorno izdanje dopisnica; italijanske dopisnice izdanja »Imperiale«, sa vrednosnom oznakom sa likom Viktora Emanuela bez propagandne parole »VINCEREMO« od 15, 30, 50 i 75 c. sa pretiskom preko vrednosne oznake i grba kao kod zatvorenih dopisnica; pretisak nove vrednosti i na vrednosnoj oznaci i ispod natpisa (br. 1 i 2) ili samo ispod natpisa (br. 3 i 4); ispod italijanskog teksta u natpisu doštampano »POSTKARTE-DOPISNICA«; knjigotisak »Ljudske tiskarne« u Ljubljani.

1) 0,25 L na 30 cent., smeđa	35.—	100.—
2) 0,50 L na 15 cent., tamnozeleno	50.—	150.—
3) 0,50 L na 50 cent., ljubičasta	40.—	100.—
4) 0,75 L na 75 cent., karminskocrvena	45.—	120.—

Dopisnice br. 1, 3 i 4 poznate su sa duplim pretiskom, br. 3 još i sa obrnutim, a br. 4 i sa pretiskom na poledini. Osim toga poznata su jaka pomeranja pretiska i iskošeni pretisci.

CARTOLINA POSTALE POSTKARTE — DOPISNICA

1944., 5. januar. Kao prethodno izdanje, samo pretisak na dopisnicama sa propagandnom parolom »VINCEREMO« na levom delu adresne strane.

5) 0,25 L na 30 cent., smeđa	50.—	150.—
6) 0,50 L na 15 cent., tamno zelena	40.—	120.—
7) 0,50 L na 10 cent., zelena	?	?

Dopisna karta br. 6 poznata je sa duplim pretiskom, a obe karte još i sa jako iskošenim pretiskom.

Kod karta br. 1 i 5 slovenački tekst oko grba je horizontalan a nemački vertikalni, dok je kod svih ostalih obrnuto.

Napomena: Dopisna karta br. 7 navedena je prema podacima Dragana Novaka objavljenim u »Filatelisti« br. 1/52.

B/1. Eseji celina nemačke okupacije Slovenije

Od celina nemačke okupacije Slovenije 1943—45. postoje različiti eseji koji se pojavljuju na tržištu, a od kojih je jedan (zatvorena dopisnica od 1.—L. na 25 cent.) u nekim stranim katalogima registrovan kao redovno izdanje.

Eseji se od redovnog izdanja razlikuju po mnogim detaljima, i mogu se podeliti na dva glavna tipa. Zajedničko za oba tipa, koja se inače između sebe dosta razlikuju, je da je talijanski grb poništen sa četiri grupe od po četiri kružića, dok je kod redovnog izdanja grb poništen sa šest kvadratnih i jednom pravougaonom grupom tačaka, sa zvezdastom šarom u svakoj kvadratnoj grupi. Tipovi eseja su:

Tip I: Crtež pretiska preko vrednosne oznake je znatno veći nego kod redovnog izdanja, 29×32 mm odnosno 29×28 mm (u zavisnosti od vrednosti); crtež orla iz grba vojvodine Kranjske je veći i neprecizniji sa manje detalja; italijanski grb poništen sa 4×4 kružića. U zavisnosti od načina označavanja nove vrednosti postoje dve varijante: a) samo na vrednosnoj oznaci, b) samo ispod poništenog italijanskog grba, i c) na vrednosnoj oznaci i ispod poništenog italijanskog grba. Nova oznaka vrednosti je u centesimima, a ne u lirama.

Tip II: Crtež pretiska preko vrednosne oznake isti kao kod redovnog izdanja; italijanski grb poništen sa 4×4 kružića, kao kod tipa I; nova oznaka vrednosti je u lirama, i to sa crticom ispod odnosno iza decimalne tačke umesto nule (kod redovnog izdanja).

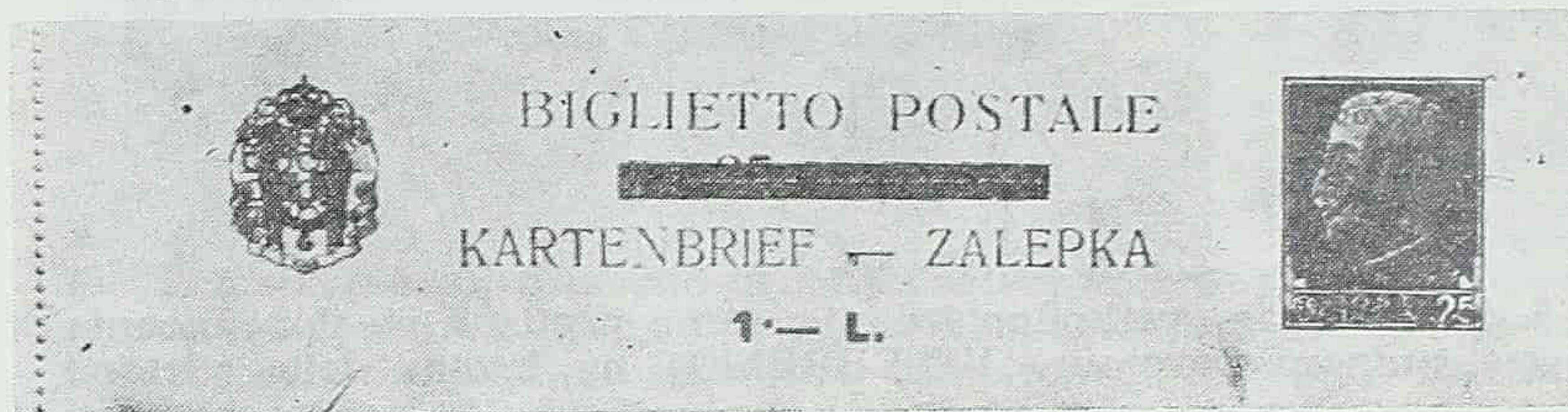
Cene navedene u Katalogu Filateliste nisu, niti u ovom trenutku mogu biti, realne neto cene, već predstavljaju pokušaj određivanja međusobnog stepena retkosti pojedina celina u okviru jednog područja. Za razliku od prethodnih područja, cene celina okupacije u izvesnoj meri približne su cenama na inostranom tržištu.

Zatvorene dopisnice

1943/44. Eseji zatvorenih dopisnica. Zatvorena dopisnica italijanska od 25 cent. sa pretiscima tipa Ib i Ic.

I 1 L na 25 c., tamnozelena

- a) pretisak tipa Ib
- b) pretisak tipa Ic

1943/44. Eseji zatvorenih dopisnica; zatvorena dopisnica od 25 c. sa pretiskom tipa II.

II 1. — L. na 25 c., tamnozelena

Dopisne karte

1943/44. Eseji dopisnih karata; italijanske dopisne karte od 15 i 30 c bez parole »VINCEREMO« i sa parolom, sa pretiskom tipa Ia i Ic

I 25 c. na 15 c., tamnozelena

- a) pretisak tipa Ia
- b) pretisak tipa Ic

II 50 c. na 30 c., smeđa

- a) pretisak tipa Ia
- b) pretisak tipa Ic

III 25 c. na 15 c., tamnozelena, sa »Vinceremo«

- a) pretisak tipa Ia
- b) pretisak tipa Ic

IV 50 c. na 30 c., smeđa, sa »Vinceremo«

- a) pretisak tipa Ia
- b) pretisak tipa Ic

1943/44. Eseji dopisnih karata; italijanske dopisne karte od 15 i 30 cent., sa pretiskom tipa II. sa parolom »VINCEREMO«

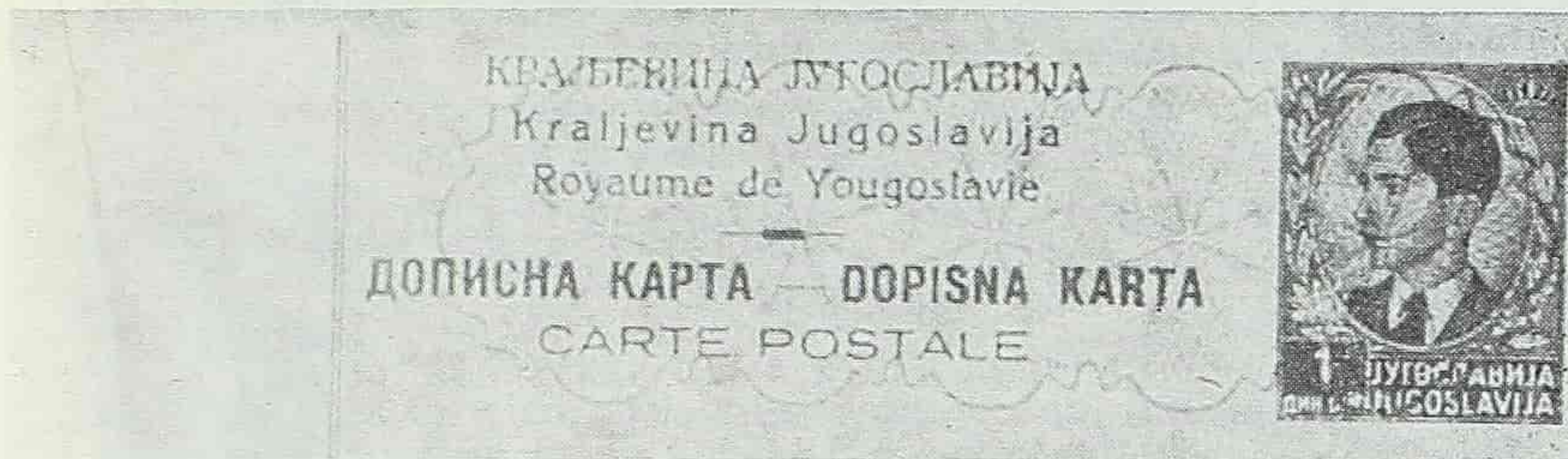
V —.25 L. na 30 cent., smeđa

VI —.50 L. na 15 cent., tamnozelena

Postojanje eseja IV b nije sa sigurnošću utvrđeno.

Cene po sporazumu, prema retkosti (od 75 do 200.—, orijentaciono). Najčešće su zatvorene dopisnice i dopisnica br. I, a najređe dopisnice br. III, IV i VI.

DOPISNICE

1941., 5. juni. (?). Provizorno izdanje dopisnih karata za unutrašnji saobraćaj; dopisna karta Kraljevine Jugoslavije br. 34 (Petar II — veliki format) samo sa pretiskom gijoširane rozete dimenzija 79 × 25 mm preko natpisa i vrednosne oznake u zelenoj boji; knjigotisak Državne markarnice u Beogradu.

1) 1 din., zelena, pretisak zelen 15.— 15.—

Poznati su primerci sa greškom u vidu bele crte preko slova »OC« u ćiriličnom tekstu „ЈУГОСЛАВИЈА“ na vrednosnoj oznaci.

1941., septembar. (?) Provizorno izdanje dopisnih karata za unutrašnji saobraćaj; dopisna karta Kraljevine Jugoslavije br. 34 sa crvenim pretiskom preko vrednosne oznake »SERBIEN« od gornjeg levog ka donjem desnom uglu i gijoširane rozete dimenzija 65 × 25 mm. preko natpisa na sredini karte; knjigotisak Državne markarnice u Beogradu.

2) 1 din., zelena, pretisak crven 12.— 12.—

Poznate su manje razlike u intenzitetu boje pretiska.

Hrvatski filatelistički savez, Zagreb, poziva Vas na
MEĐUNARODNI SASTANAK FILATELISTA I NUMIZMATIČARA

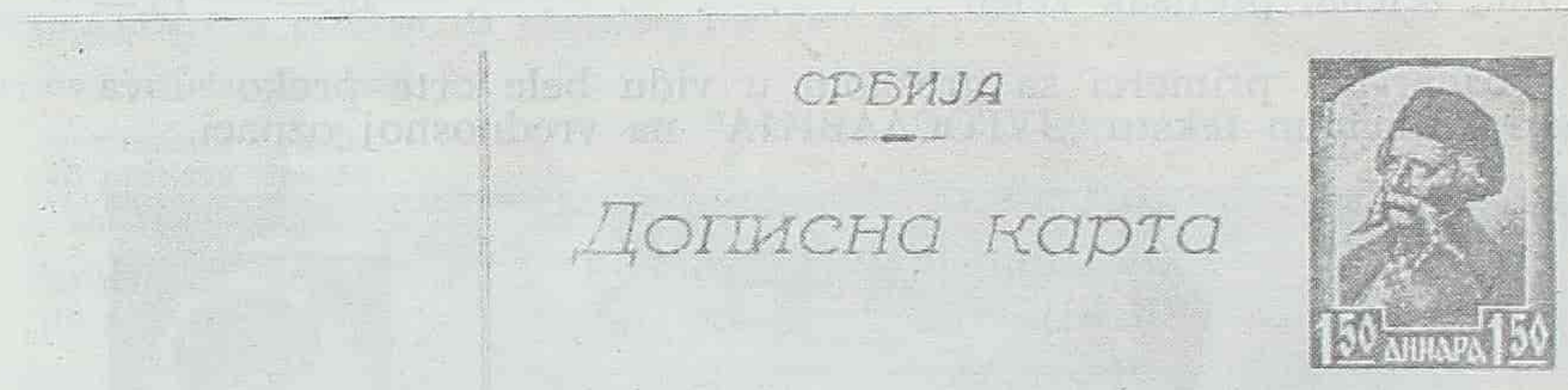
koji će se održati za vrijeme Zagrebačkog velesajma, 13. i 14. rujna (septembra) 1975. godine.

1942. Povišenje poštarine; Provizorno izdanje dopisnih karata za unutrašnji saobraćaj; dopisna karta Kraljevine Jugoslavije br. 34 sa plavo ili crvenoljubičastim pretiskom preko vrednosne oznake „СРБИЈА“ od levog donjeg ka desnom gornjem uglu, oznakom nove cene „Д. 1,50“, poništenom starom cenom i imenom države, i sa gijoširanom rozetom preko starog naziva države u natpisu.

3) 1,50 d. na 1 din., zelena, pretisak plavoljubičast	5.—	4.—
a) pretisak crvenoljubičast	8.—	7.—

Kod obe boje pretiska postoje приметne razlike u nijansama, od sasvim bledo do izrazito tamne.

1943. Definitivno izdanje dopisnih karata za unutrašnji saobraćaj; vrednosna oznaka sa likom Vuka Karadžića, oznaka vrednosti samo ćirilicom «1,50 динара 1,50»; nacrt S. Grujića, knjigotisak Državne markarnice na smeđežutom kartonu.

4) 1,50 dinara, zelena	2.—	4.—

Postoje razlike u nijansama boje štampe i papira.

1944. Povišenje poštarine; vrednosna oznaka sa likom Vuka Karadžića u delimično izmenjenom crtežu, bez šrafiranja pozadine u gornjem delu i sa oznakom vrednosti ćirilicom i latinicom; ofset štampa Državne Markarnice u Beogradu.

5) 2 dinara, zelena	100.—	—

Za dopisnicu br. 5 ne može se sa sigurnošću utvrditi da li je, i u kojoj meri, došla u opticaj.

Posle oslobođenja Beograda, decembra 1944., ova karta doštampana je u žutozelenoj boji za potrebe izrade prvog provizornog izdanja Demokratske federativne Jugoslavije. Celokupno novo štampanje i najveći deo tiraža osnovnog štampanja pretisnut je tom prilikom.

OKUPACIJA CRNE GORE U DRUGOM SVETSKOM RATU

A. ITALIJANSKA OKUPACIONA IZDANJA

1941., 13. juni. Provizorno lokalno izdanje dopisnih karata za unutrašnji saobraćaj; dopisna karta Kraljevine Jugoslavije br. 34 (Petar II — veliki format) sa crnim pretiskom preko vrednosne oznake »Montenegro/ /Црна Гора/ 17 — IV — 41 — XIX«; naziv države u natpisu poništen blokom od 17 crta dužine 45 mm.; knjigotisak štamparije »Obod« na Cetinju.

- 1) 1 din., zelena, pretisak crn 25.— 75.—
Važile do zaključno 22. juna 1941.

1941., 23. juni. Provizorno izdanje dopisnih karata za unutrašnji saobraćaj; italijanska dopisna karta od 30 cent., vrednosna oznaka sa likom Viktora Emanuela, bez propagandne parole, sa crnim pretiskom ispod vrednosne oznake „ЦРНА ГОРА“; knjigotisak Državnog zavoda za izradu vrednosnica u Milanu.

- 2) 30 cent., smeđa, pretisak crn 15.— 30.—

Poznata su manja oštećenja sloga pretiska, i razlike u nijansi boje štampe i kartona osnovne karte.

Važile do italijanske kapitulacije.

B. NEMAČKA OKUPACIONA IZDANJA

1943., 22. novembar. Provizorno izdanje dopisnih karata za unutrašnji saobraćaj; dopisna karta Kraljevine Jugoslavije br. 34 sa crnim pretiskom preko vrednosne oznake »1 LIRE 1 / Deutsche / Militaer / Verwaltung / Montenegro«, a naziv države i oznaka vrednosti poništeni ukrasnom šarom; stari naziv države u natpisu poništen sa 17 crta dužine 45 mm.; knjigotisak štamparije »Obod« na Cetinju.

- 1) 1 LIRE 1 na 1 din., zelena, pretisak crn 40.— 120.—
Poznata su jaka pomaranja pretiska.

C. NEMAČKO OKUPACIONO IZDANJE ZA KOTOR

1944., 10. februar. Provizorno izdanje karata za unutrašnji i međunarodni saobraćaj; talijanske dopisne karte od 30 cent. sa parolom »VINCEREMO« i 75 cent., bez parole, sa crnim pretiskom preko vrednosne oznake »Lit. 1.— / Deutsche / Militär- / verwaltung / Kotor«, odnosno »Deutsche / Militär- / verwaltung / Kotor / Lit. 2.—«; knjigotisak štamparije »Obod« na Cetinju.

1) Lit. 1.— na 30 cent., smeđa (7.000)		30.—	100.—
2) Lit. 2.— na 75 cent., karminska (1.500)		60.—	150.—

NEMAČKA OKUPACIJA ZADRA

Deutsche
Besetzung
Zara

1943., 9. oktobar. Provizorno izdanje dopisnih karata za unutrašnji saobraćaj; italijanske dopisne karte od 30 cent., vrednosna oznaka sa likom Viktora Emanuela, sa propagandnom parolom »VINCEREMO«, sa crnim pretiskom preko vrednosne oznake »Deutsche / Besetzung / Zara«; knjigotisak štamparije Schönfeld (Šenfeld) u Zadru.

1) 30 cent., smeđa (10.000)		40.—	100.—

Poznate su manje razlike u boji štampe i kartona osnovne karte.

1943., 4. novembar. Provizorno izdanje dopisnih karata za unutrašnji saobraćaj; italijanska dopisna karta kao pod br. 1, samo sa crnim pretiskom reči »ZARA« unutar bloka od 5 + 2 + 4 vodoravne crte preko vrednosne oznake; knjigotisak štamparije Schönfeld (Šenfeld) u Zadru.

2) 30 cent., smeđa		50.—	120.—

Verovatni probni otisci drugog izdanja

1943., novembar. Italijanske dopisne karte izdanja »Opera del regime — Roma« sa crnim pretiskom reči »ZARA« u bloku od vodoravnih linija kao kod karte br. 2; vrednosna oznaka sa likom Viktora Emanuela.

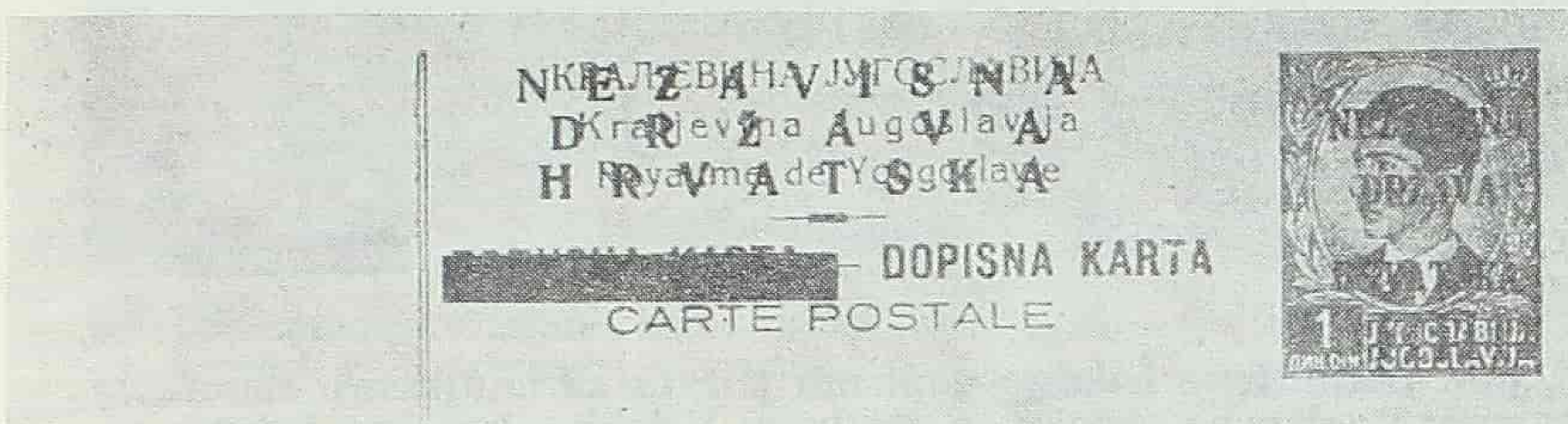
1) 15 cent., plava			

Karta ima na levom delu adresne strane slike pojedinih znamenitih građevina. Do sada su poznata četiri motiva: a) Case dei mutilati, b) Ponte del littorio, c) Solamento del campione i d)

Ova karta nije registrovana ni u jednom katalogu celina, a poznata je priređivaču samo prema fotosima iz nekih stranih izvora, sa kojih se nažalost ne može sa sigurnošću utvrditi ispravnost pretiska. Moguće je da se radi o probnim otiscima za izdanje od 4. novembra.

IZDANJA TAKOZVANE NEZAVISNE DRŽAVE HRVATSKE

A. OPŠTA IZDANJA

1941., 12. april. Provizorno izdanje dopisnih karata za unutrašnji saobraćaj; dopisna karta Kraljevine Jugoslavije br. 34 (Petar II — veliki format) sa crnim četvororednim pretiskom preko vrednosne oznake »NEZAVISNA / DRŽAVA / HRVATSKA / IIIII«; naziv države u natpisu na sredini karte poništen pretiskom »NEZAVISNA / DRŽAVA HRVATSKA«, a ćirilični tekst „дописна карта“ horizontalnim stupcem dimenzija 31 × 4 mm.; knjigotisak Hrvatske državne tiskare u Zagrebu.

1) 1 din., zelena, pretisak crn	20.—	15.—
I sa greškom »DRZAVA« mesto »DRŽAVA«	30.—	30.—

Obzirom da je pretisak rađen običnim štamparskim slogom postoje manje razlike u visinama pretiska i rastojanju redova. Kao osnovne mogu se izdvojiti dve varijante: **a.** Visina prva tri reda pretiska na vrednosnoj oznaci 14 mm., rastojanje prvog i drugog reda 2,5 do 3 mm., i **b.** visina prva tri reda pretiska 13 mm., rastojanje prvog i drugog reda 2 mm. Greška »DRZAVA« ponata je samo u varijanti a.

1941., april. Kao prethodno izdanje, samo je naziv države na vrednosnoj oznaci poništen sa devet jednostavnih vertikalnih crta, umesto sa šest crta u obliku rimskog broja I; horizontalni stubac preko ćiriličnog teksta „дописна карта“ dimenzija 28, × 3 mm; knjigotisak Hrvatske državne tiskare u Zagrebu.

2) 1 din., zelena, pretisak crn	15.—	12.—

Kod ovog izdanja visina prva tri reda pretiska varira od 14,5 do 15 mm. Zbog preštampe običnim štamparskim slogom poznata su brojna oštećenja pojedinih slova kod obe karte, među kojima se posebno ističe oštećeno slovo »Z« u prvom redu pretiska u natpisu, i oštećeno prvo slovo »A« u prvom redu pretiska na vrednosnoj oznaci.

Karte br. 1 i 2 važile su do 15. februara 1943. godine.

* * *

Uporedo sa preštampanim kartama, do 1.jula 1941. godine važile su i nepreštampane celine Kraljevine Jugoslavije.

NEZAVISNA DRŽAVA HRVATSKA
D O P I S N I C A

1941., juli. Definitivno izdanje dopisnih karata za unutrašnji saobraćaj u kunama; vrednosna oznaka sa motivom Velebita, kao kod izdanja redovnih maraka »Krajobrazi«, smeštena u vertikalnoj ukrasnoj traci sa tropletom i grbom tzv. NDH; nacrt. O. Antoninija, dvobojna ofset štampa »Tipografije DD« u Zagrebu na belom, glatkom do rapavom kartonu dimenzija 150 × 105 mm.

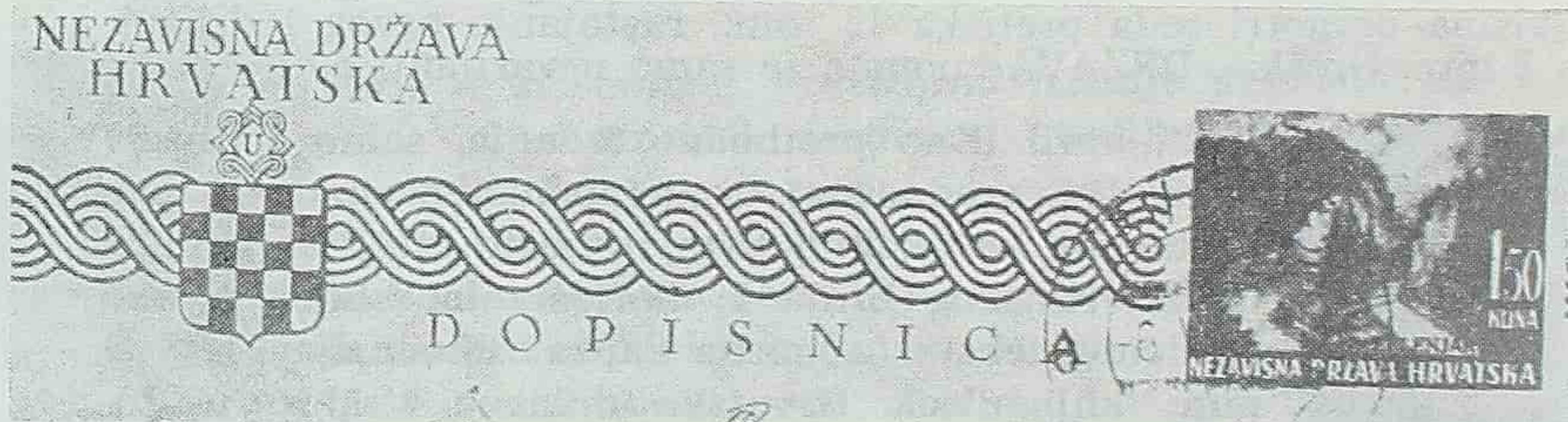
3) 1 kuna, tamno zelenkasta/plava, karton gladak	8.—	7.—
a) isto, samo karton rapav	10.—	8.—

Poznate su izvesne razlike u nijansi boje štampe.

* * *

Poštarina za dopisnu kartu povišena je 16. novembra 1941. na 1,50 Kn.

* * *

1942. (?) Povišenje poštarine; dopisna karta za unutrašnji saobraćaj sa vrednosnom oznakom sa motivom Zelenjaka, smeštena u horizontalnom ukrasnom tropletu sa debelo iscrtanim viticama; u levom gornjem uglu natpis »Nezavisna Država / Hrvatska« i grb tzv. NDH; grb heraldički neispravan, sa parnim kockama šahovske ploče zalivenim bojom; dvobojni ofset »Tipografije D.D.« na belom kartonu dimenzija 150 × 105 mm.

4) 1,50 kuna, svetlozelena/crnozelena	15.—	12.—

Poznate su izvesne razlike u nijansi boje štampe i kartona.

Zbog neispravnog crteža grba, koji je prikazan kao crno-bela šahovska tabla, ubrzo je emitovana nova dopisnica sa vertikalnim šrafiranjem parnih polja, čime je grb ispravno dat u vidu crveno-bele table.

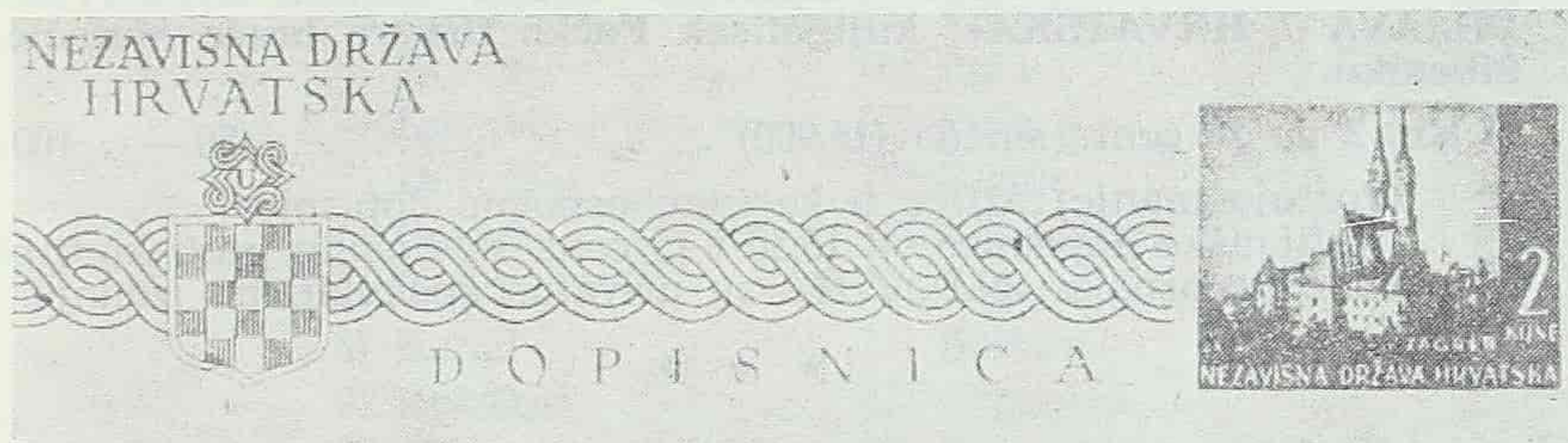
1942., Kao prethodno izdanje, samo je grb heraldički ispravan, sa parnim kockama šahovske ploče vertikalno šrafiranim; vitice ukrasnog tropleta tanko iscrtane; dvobojni ofset »Tipografije D.D.« u Zagrebu na smeđastom kartonu dimenzija 150 × 105 mm.

5) 1,50 kuna, žutozelena/sivocrna	12.—	10.—
a) maslinastozelena/sivocrna	15.—	12.—

* * *

Poštarina za dopisnu kartu povišena je 1. januara 1943. na 2 Kn.

* * *

1943/44. Povišenje poštarine; dopisna karta za unutrašnji saobraćaj sa vrednosnom oznakom sa motivom katedrale u Zagrebu; ostalo kao kod prethodnog izdanja; dvobojni ofset »Tipografije D.D.« na žuto do sivkastosmeđem kartonu različite debljine, dimenzija 150 × 105 mm.

6) 2 kune, bledokarminasta/karminska	5.—	5.—
a) bledokarminasta/t. smeđekarminska	8.—	8.—

Poznate su primetne razlike u nijansama boje štampe, kao i u boji, debljini, kvalitetu i dimenzijama kartona.

Dopisne karte br. 3, 4 i 5 važile su do utroška, a br. 6 do sloma tzv. Nezavisne države Hrvatske.

Na dan 1. januara 1944. uveden je, naredbom Ministarstva prometa, Glavno ravnateljstvo za poštu, brzojav i brzoglas br. 28933—43 od 24. IX 1943., prisilni »ratni doprinos«, koji je za dopisnu kartu iznosio 1 Kn., a naplaćivao se posebnim markama koje su dolepljivane na dopisnice. Od 15. juna 1944. iznos ratnog doprinosa za dopisnicu povišen je na 5 Kn., a konačno je 1. januara 1945. određen na 20 Kn. sve ispravno upotrebljene karte nose, počev od 1. januara 1944., marke ratnog doprinosa u odgovarajućem iznosu.

* * *

Sve »dopisnice« koje nisu ovde registrovane a nose vinjete različitih crteža sa natpisom »Nezavisna država Hrvatska« su privatne špekulacione tvorevine ustaške emigracije u Argentini, a štampane su počev od 1951. godine (vidi Dodatak).

B) LOKALNO IZDANJE ZA ŠIBENIK

1944., 15. mart. Provizorno izdanje dopisnih karata za unutrašnji saobraćaj; italijanska dopisna karta sa vrednosnom oznakom sa likom Viktora Emanuela i propagandnom parolom »VINCEREMO«, sa crnim dvorednim pretiskom preko vrednosne oznake »Kn. 2 / —«, i sa crnim trorednim pretiskom levo pored vrednosne oznake »Kn. 1 / Ratni / doprinos«; italijanski natpis na sredini karte poništen debelom crtom ispod koje je otisnuto »DOPISNICA«; italijanski grb poništen grbom tzv. NDH, a parola »Vinceremo« kosim tekstom »NEZAVISNA DRŽAVA / HRVATSKA«; knjigotisak Pučke tiskare braće Matačić u Šibeniku.

1) **Kn. 2** na 30 cent., smeđa (16.900) 50.— 100.—

Postoje manje razlike u kartonu osnovne dopisnice.

Italijanske dopisnice od 15,30 i 75 cent. sa ručnim pretiskom preko vrednosne oznake »N.D. / H.« su privatno špekulativno izdanje.

* * *

U cilju utroška nepreštampanih poštanskih vrednosnica Kraljevine Jugoslavije u tzv. NDH bila je dozvoljena njihova upotreba uporedo sa preštampanim sve do 1. jula 1941. godine. U isto vreme Ministarstvo domobranstva, odjel za poštu, brzojav, brzoglas i krugoval naložilo je korisnicima nepreštampanih vrednosnica da na bilo koji pogodan način ponište oznake stare države i unesu obeležja nove.

Na taj način u prometu su stvorene različite varijante dopisnih karata stare Jugoslavije sa prepravkama. Poništavanje je vršeno precrtavanjem imena države, krune i lika kralja Petra II i ispisivanjem novog naziva države preko vrednosne oznake, ili otiskivanjem ručnih žigova sa tekstom »NDH«, »Nezavisna država Hrvatska«, »Hrvatska država« i sl. preko natpisa i vrednosne oznake. Rukopisno poništavanje je uglavnom vršeno od strane privatnih lica, a ručni žigovi upotrebljavani su kod pojedinih firmi.

Mada su kao dokumenat jednog perioda ove dopisnice od posebnog interesa za istraživačke zbirke, one izlaze iz okvira generalnog pa čak i specijalnog sakupljanja, a samim tim u okviru našeg kataloga ne dolazi u obzir njihova detaljnija obrada.

* * *

Neposredno po proglašenju tzv. NDH, a pre nego što su mađarske trupe zaposle Međimurje, u Čakovcu je izrađeno jedno neslužbeno špekulativno izdanje maraka i dopisnih karata sa pretiskom hrvatskog grba i tekstom »Država /Hrvatska/ (grb) /Međimurje« vidi Dodatak).

SAVEZNIČKA VOJNA UPRAVA ZA ZONU A 1945 — 1947.

U borbama koje su trajale od 28. aprila do 2. maja 1945. godine, jedinice IX slovenskog korpusa u zajednici sa IV armijom oslobodile su Trst, ali su se zbog ultimativnog vojno-političkog pritiska zapadnih saveznika povukle iz grada i okoline 12. juna iste godine, posle čega je nekadašnja Julijska krajina podeljena na dve zone, u kojima su vojnu upravu vršile anglo-američke (zona A sa Trstom) i jugoslovenske vojne vlasti (zona B).

Pariskim ugovorom od 10. februara 1947., na osnovu koga je 16. septembra izvršeno razgraničenje, Jugoslaviji je pripao najveći deo Julijske krajine površine od 7.618 km² sa oko pola miliona stanovnika, i to celokupna zona B i deo zone A u kome je funkcionisalo 27 pošta u 26 mesta:

1) Anhovo	14) Počinj
2) Bovec	15) Prvočina
3) Breginj	16) Pula 1
4) Dornberg	17) Pula 2
5) Dutovlje	18) Renče
6) Gorica	19) Rihemberk
7) Kajsko	20) Sežana
8) Kanal	21) Solkan
9) Kobarid	22) Srpenica
10) Komen	23) Šent Peter pri G.
11) Kožana	24) Štanjel na Krasu
12) Log	25) Tomaj
13) Miren	26) Volče
	27) Volčja Draga

Anglo-američke vojne vlasti izdavale su za područje zone A posebne poštanske vrednosnice, i to tako što su kursirajuće italijanske marke i dopisne karte preštampane tekstem »**A.M.G./V.G.**«, kao skraćenicom za »**Allied Military Government Venezia Giulia**« (Saveznička vojna uprava Julijska krajina). Obzirom na veličinu teritorije zone A koja je pripala Jugoslaviji, sva izdanja savezničke vojne uprave 1945—47. spadaju u grupu celina emitovanih i upotrebljavanih na teritoriji Jugoslavije pod stranom vojnom upravom.

Od upotrebljenih celina zone A, u zbirku našeg područja spadaju samo one celine koje nose žigove neke od navedenih pošta.

Posle razgraničenja od septembra 1947., formirana je Slobodna teritorija Trsta, od koje je prema odredbama Londonskog ugovora od 5. oktobra 1954. Jugoslaviji pripala celokupna zona B STT, dok je na račun zone A izvršena manja ispravka granice u korist Jugoslavije. Kako je ovom ispravkom obuhvaćena samo površina od 1.200 hektara sa oko 3.500 stanovnika na poluostrvu Milje, poštanske vrednosnice anglo-američke vojne uprave za zonu A STT ne mogu se računati kao izdanja za jugoslovenske teritorije.

IZDANJA SAVEZNIČKE VOJNE UPRAVE ZA ZONU A

**A.M.G.
V.G.**

1946. Provizorno izdanje dopisnih karata; kursirajuće italijanske dopisnice izdanja iz Novare (bez grba u natpisu) sa vrednosnom oznakom sa alegorijskim prikazom Italije, sa ljubičastim ručnim gumenim pretiskom preko vrednosne oznake »A.M.G./V.G.«

1) 50 cent., ljubičasta — —

1946., 7. februar. Kao prethodno izdanje, samo pretisak crn, u knjigotisku.

2) 50 cent., ljubičasta (192.700) 25.— 30.—

1946., 17 .oktobar. Provizorno izdanje dopisnih karata; kursirajuće italijanske karte izdanja »Democratice« (bez grba), sa vrednosnom oznakom sa motivom buktinje, i izdanje iz Rima iz 1945. (sa grbom), vrednosna oznaka sa alegorijskim prikazom Italije, sa ručnim pretiskom u ljubičastoj boji »A.M.G./V.G.«

3) 3 Lire, crvena (alegorija Italije) (44.000) 50.— 50.—
 4) 3 Lire, crvena (ruka sa buktinjom) (400.000) 20.— 25.—
 a) pretisak plav 25.— 30.—

1946., 13. decembar. Provizorno izdanje dopisnih karata; kursirajuće italijanske dopisne karte izdanja »Democratice« (bez grba) sa vrednosnom oznakom sa simboličkim prikazom poljoprivrede, sa pretiskom preko vrednosne oznake »A.M.G./V.G.« crnom bojom u knjigotisku.

5) 10 Lire, crvena (1,890) 120.— 150.—

Napomena: Kod svih ručnih pretisaka poznate su manje razlike u intenzitetu boje pretiska, kao i oštećenja gumenog žiga kojim je vršeno pretiskivanje.

Postoje i manje razlike u nijansama boje kartona kod svih vrednosti.

Sve karte izdanja savezničke vojne uprave za zonu A važile su do 15. septembra 1947. godine.

Cene navedene za upotrebljene primerke odnose se isključivo na karte sa žigovima mesta u današnjoj Jugoslaviji (vidi popis u uvodnom delu).

U sledećem broju objavljujemo:
Izdanja za jugoslovenske zemlje u sastavu Austrougarske

PRIGODNA I PROPAGANDNA IZDANJA POJEDINIH DIREKCIJA

U periodu 1950—52. pojedine direkcije emitovale su prigodna i propagandna izdanja celina. Ova izdanja mogu se svrstati u dve grupe, u zavisnosti od njihovog karaktera i načina nastanka. Prvu grupu čine celine emitovane u razumnim tiražima, sa znanjem i odobrenjem Glavne direkcije (izdanja direkcije Ljubljana), dok drugu grupu čine izdanja sa veoma niskim tiražima, emitovana bez znanja i odobrenja Generalne direkcije pošta (izdanja direkcije Skoplje).

DOPISNE KARTE

a. Službena izdanja direkcije Ljubljana

1950., 1. novembar. Prigodno propagandno izdanje povodom nedelje pošte; dopisnica br. 66 sa doštampanim prigodnim crtežom i tekstom »Stoj / tvoje pismo / ne bo prišlo / v prave roke / če ne napišeš / kraja, / naslovne pošte, / ulice in hišne številke«.

1) 2 dinara, plava		
a) pretisak crn	10.—	10.—
b) pretisak smeđ	10.—	10.—

1951., april. Prigodno izdanje povodom desetogodišnjice Osvobodilne fronte; dopisnica br. 66 sa crvenim pretiskom prigodnog crteža i godina 1941 — 1951. u gornjem levom uglu.

2) 2 dinara, plava (110.000)	10.—	10.—
------------------------------------	------	------

1972. mart. Izdanje za propagandu štednje; dopisnica br. 66 sa pretiskom slike zgrade Komunalne banke i tekstom »Vlagajte / prihranke / pri banki / Komunalna banka / prej Mestna hranilnica / Ljubljana«.

3) 2 dinara, plava (100.000)	10.—	10.—
------------------------------------	------	------

b. Poluslužbena izdanja direkcije Skoplje

1951., 4. oktobar. Prigodno izdanje povodom Nedelje pošte; dopisnica br. 66 sa pretiskom u vertikalnom položaju na levom delu karte „Недела на поштите / во Н. Р. Македонија / 4-11. X 1951.“

I 2 dinara, plava (3.000)	—	—
a) sa crvenim žigom »Skoplje 4. X«	—	—

Crveni žig je, kao i karta, upotrebljen bez znanja i odobrenja GDP.

MASOVNI KOVERTI

a. Službena izdanja direkcije Ljubljana

1952., 24. mart. Propagandno izdanje sa različitim doštampanim crtežima i tekstovima; pretisak na koverti br. 28 II; crteži H. Vrečka, tekst F. Pipana, knjigotisak Gorenjske tiskarne u Kranju.

1) 3 dinara, »Zbirajte znamke ...« (20.000)	20.—	20.—
2) 3 dinara, »Snižali smo naročnino ...« (20.000)	20.—	20.—

3) 3 dinara, »Telefon v vsako hišo ...« (20.000)	20.—	20.—
4) 3 dinara, »Telegrafske čestitke so ...« (20.000)	20.—	20.—
5) 3 dinara, »Snižali smo pritojbbino ...« (20.000)	20.—	20.—

1959., 11. maj. Isto, samo povodom Nedelje pošte u Sloveniji.

6) 3 dinara, Teden pošte 11—18. V 1952. (20.000)	20.—	20.—
--	------	------

1952. Isto, samo povodom zbora u Dolenjskim Toplicama.

7) 3 dinara, crvena		
a) fpretisak crven (20.000)	20.—	20.—
b) pretisak plav (20.000)	20.—	20.—

POLUZVANIČNA IZDANJA POJEDINIHZ DRUŠTAVA

U periodu 1970—73. razna filatelistička i kolekcionarska društva su na kursirajućim kartama doštampavala prigodne slike i tekstove povodom određenih događaja ili jubileja. Doštampe su vršene u vrlo malom tiražu, od 400 do 1000 komada, bez znanja i odobrenja Zajednice jugoslovenskih PTT, uglavnom u špekulativne svrhe. Da bi ih bar u izvesnoj meri ozvaničili, izdavači su obično tražili saglasnost područnog preduzeća PTT saobraćaja. Ove dopisnice navodimo radi informacije skupljača, bez oznaka cena.

1972. maj-novembar. Stogodišnjica HZKUD »Sloga«, doštampa plava.
I 0,30 dinara, zelena / plava (4 × 1000)

Doštampano je ukupno 4 motiva, dva za propagandu i dva za završni koncert i »Dane jubilarne proslave«, svaki u tiražu od 1000 komada.

1972. Stogodišnjica dopisnica na teritoriji Jugoslavije.

II 0,30 dinara (5 × 400)

Na kursirajućim dopisnicama doštampano je pet različitih motiva — reprodukcija prvih dopisnica upotrebljavanih na teritoriji pod Austrougarskom, u originalnim bojama.

1972. Stogodišnjica prve razglednice — izum jugoslovena
III 0,50 dinara, zelena / višebojna (500 komada)

1973. Stogodišnjica prve dopisnice u Srbiji.
IV 0,50 dinara, zelena / višebojna (500 komada)

1973. Stogodišnjica prve poštanske marke Crne Gore.
V 0,50 dinara, zelena (500 komada)

Premda o državnom ustrojstvu nekadašnje Dubrovačke Republike, njezinim organima, službama i službenicima već postoji prilično obimna literatura, koja pruža uvid u mnoge pojedinosti državne organizacije ovog grada — Republike već od prvih vjekova njezina postojanja, ipak će mo često uzalud tražiti podatke o jednoj po politički, ekonomski pa i kulturni život Republike veoma važnoj službi. Reč je o glasničkoj službi, prateće kasnije poštanske službe, pomoću koje su organi Republike i dubrovački građani održavali veze sa vanjskim svijetom.

I ako je samo po sebi razumljivo da je Dubrovnik, kao izrazito trgovački grad, mogao opstati i razviti se jedino zahvaljujući stalnim i razgranatim diplomatskim i trgovačkim vezama sa zemljama koje su ga okruživale, do danas se nije posvetilo dovoljno pažnje istraživanju postanka, razvoja i funkcionisanja glasničke službe.

* * *

Prvi tragovi postojanja glasničke službe na ovom području sežu čak u vrijeme prije nastanka grada, a locirani su na grebenima ispod sv. Marije, u vidu korespondencije između Epidaurskog biskupa i pape. Predpostavlja se da su i prvi prijenosnici bili vjerojatno samostanski glasnici. Povjest Dubrovačke republike bilježi dalje u XII stoleću gradske glasnike — izvikivače, čiji je zadatak bio da javno objavljuju odluke gradskih vlasti i prenose njihova pisma unutar grada. Uhdanost ove službe, koja je kroz stoleća nosila obilježja solidne

400 GODINA GLASNIČKE SLUŽBE
170 GODINA PRVE POŠTE
85 GODINA FILATELISTIČKOG
DRUŠTVA U DUBROVNIKU

Josip Kovačević
Dubrovnik

organizacije, bila je tako savršena da stari dubrovčani nisu imali potrebe ni kasnije gotovo do u osvit XIX st., da je zamene suvremenim načinom veza, koje je već bio prihvatio sav civilizirani svijet.

Tek je 3. IX 1804. godine došlo do uvođenja poštanske ustanove i otvaranja prvog poštanskog ureda na teritoriju Dubrovačke republike.

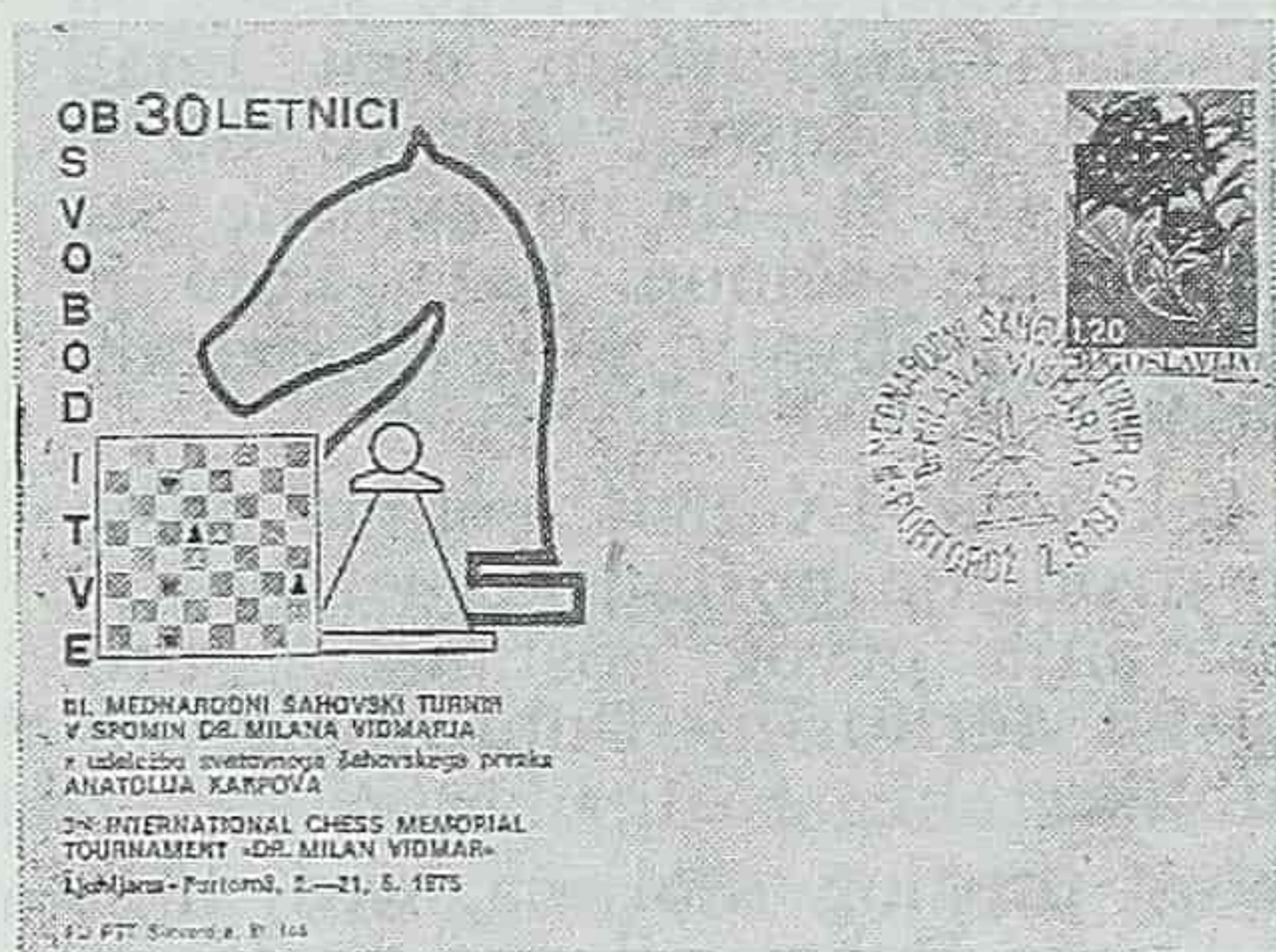
Još prošlog stoljeća, već 1890. godine u Dubrovniku je postojalo organizirano Filatelističko društvo. Prema zvaničnim podacima, društvo je osnovano 1890. godine, a nakon I svetskog rata obnovljeno je 1922.

Prema podacima prikupljenim od najstarijih članova ovog kluba Dr M. Gracića i Dr Nika Ivete, ustanovio sam da su već od prvih dana postojanja društva bila propisana i posebna pravila. Ova pravila imala su dvanaest paragrafa. Svrha društva bila je da unapredi poznavanje poštanskih maraka i ostalih poštanskih vrednosnica, da razvija i potstiče sakupljanje maraka i da se bavi filatelističkom literaturom. Društvo je imalo i poseban pravilnik za razmjenu maraka. Duša, promotor i organizator filatelističkih stremljenja u Dubrovniku onog doba bio je Frano Gondola.

Na podsticaj i zalaganjem pok. T. Bravačića i Dr Nika Ivete društvo je obnovljeno nakon rata 1922., kao nastavak Filatelističkog društva iz 1890. godine, o čemu postoji i danas originalni zapisnik.

NAŠI NOVI PRIGODNI ŽIGOVI

- 31) *Sajam ugostiteljske opreme i i kulinarstva*, Maribor, 5. IV
- 32) *Kup Evrope u rukometu*, Zagreb, 6. IV
- 33) *Dan astronautike*, Zagreb, 12. IV
- 34) *35-godišnjica Hrvatskog filatelističkog saveza*, Zagreb, 13.
- 35) *Dan železničara*, Beograd, 15. IV

- 36) *Isto*, Zagreb, 15. IV
- 37) *Isto*, Ljubljana, 15. IV
- 38) *Isto*, Titograd, 15. IV
- 39) *Isto*, Sarajevo, 15. IV
- 40) *Isto*, Skoplje, 15. IV
- 41) *Isto*, Priština, 15. IV
- 42) *Isto*, Novi Sad, 15. IV
- 43) *50-godišnjica esperantskog pokreta među železničarima*, Pohorje, 19. IV
- 44) *V međunarodni sajam saobraćaja*, Zagreb — Velesajam, 21. IV
- 45) *30-godišnjica oslobođenja Ptujja*, Ptuj, 26. IV
- 46) *Stogodišnjica rođenja Vladimira Vidrića*, Zagreb, 30. IV
- 47) *30-godišnjica zasedanja prve slovenačke vlade*, Ajdovščina, 4. V
- 48) *30-godišnjica oslobođenja Sisa*, Sisa, 5. V
- 49) *30-godišnjica oslobođenja Zagreba*, Zagreb, 8. V
- 50) *Dan pobjede — Prvi dan*, Beograd, 9. V
- 51) *Dan pobjede — Prvi dan*, Zagreb, 9. V
- 52) *Dan pobjede*, Samobor, 9. V
- 53) *Isto*, Maribor, 9. V
- 54) *Isto*, Bjelovar, 9. V

- 55) *Isto*, Ljubljana, 9. i 10. V
- 56) *Filatelistička izložba povodom 30-godišnjice oslobođenja*, Kuman, 9. V
- 57) *Zbor kurira i vezista NOR*, Ruše, 9. V
- 58) *Festival jugoslovenske poezije mladih*, Vrbas, 10—18. V
- 59) *25-godišnjica planinarskog društva »Sljeme«*, Zagreb, 11. V
- 60) *I planinarski izlet HPD*, Samobor, 17. V
- 61) *25-godišnjica spaleološkog odsjeka PD »Železničar«*, Sombor, 18. V
- 62) *Planinarski tabor na Govejku*, Medvode, 18. V
- 63) *XVIII međunarodni šahovski festival u čast Dana mladosti*, Pula, 20. V
- 64) *Jugoslovenski festival mladih kompozitora zabavnih melodija*, Subotica, 21—24. V
- 65) *III savezna pionirska filatelistička izložba*, Slovenske Konjice, 24. V

- 66) *Svetska konferencija Crvenog krsta*, Beograd, 11. VI
- 67) *III međunarodni turnir Dr. Milana Vidmara*, Portorož, 2. VI
- 68) *Isto*, Ljubljana, 13. VI
- 69) *III mednarodna razstava mineralov*, Tržič, 4. V.
- 70) *30-godišnjica slobode*, Zagreb, 15. V
- 71) *V planinarski tabor — Govejek*, 18. V
- 72) *VII zbor gorenjskih aktivistvo*, Domžale, 22. VI

ФИЛАТЕЛИСТИЧКО ДРУШТВО КРАЉЕВО

Прве потпуније оцене о једногодишњем раду Филателистичког друштва „Краљево” — дате на недавној одржаној годишњој скупштини — углавном су позитивне. Примера добрих потеза има много, али првенствено су подвучени напори да се омасови филателистичка организација, које успешно прати и активност на пропагирању сакупљања поштанских марака организовањем изложби.

Филателисти Краљева су дуго осећали потребу за организованим радом, па су почетком прошле године уложили доста труда да се оформи филателистичко друштво. Тако је 24. фебруара одржана оснивачка скупштина, којој су присуствовала 24 заљубљеника у поштанске марке. Мало је ко тада веровао да ће се у граду на Ибру тај број за релативно кратко време скоро учетворостручити. Али, пракса је доказала да су ове сумње биле неоправдане, јер — данас друштво има 92 члана.

Акција је усмерена, пре свега, на ширење филателије међу младима. Да је у томе постигнут видан успех показује податак да се међу садашња 92 члана налази 56 омладинаца. Сви су они претплаћени на сва издања марака СФРЈ и редовно се њима снабдевају.

Вредно је споменути и чињеницу да је ово друштво, већ после девет месеци од формирања, организовало прву изложбу поштанских марака у Краљеву, која је одржана од 26. новембра до 5. децембра прошле године у оквиру 30. годишњице ослобођења Краљева. За ту прилику издат је пригодан коверат са жигом.

Уз помоћ Савеза филателиста Србије (који је дао на бесплатну послугу изложбене витрине) изложба на тему „Тито и револуција” била је сасвим солидно припремљена. И посетиоци, и потпредседник СФС Витомир Соколовић, који је присуствовао свечаном отварању, а и други познаваоци оваквих манифестација оценили су изложбу као изванредно успелу, а нису изостале ни бројне похвале од стране друштвено-политичких организација што је програм прославе јубилеја ослобођења обогатен и таквом новином.

Филателисти Краљева су схватили да без изложби нема афирмације друштва, па су на годишњој скупштини усвојили задатке за даљи рад у којима се организовање оваквих манифестација и даље омасовљење својих редова истиче као главна брига не само руководства већ и свих чланова. Већ је припремљена покретна изложба марака, која ће обићи више основних и средњих школа, радних организација и села.

Скупштина је, на крају, указала поверење досадашњем Управном одбору. За председника и секретара су поново изабрани дипл. економиста Бранислав Тодоровић и новинар Драги Петровић.

Д. П.

MICHEL — ÜBERSEE — KATALOG 1976/77, BAND 5 : ASIEN

Sa već uobičajenom tačnošću, upravo onda kada je i bio najavljen, pojavio se sredinom juna u prodaji poslednji deo Mihelovog kataloga za prekomorje, predviđen za sezonu 1976/77. Do sada svakako najveći u ovoj seriji, peti deo katalogizacije maraka prekomorja obrađuje na 1632 strane dvostubačnog teksta izdanja 69 filatelističkih područja počev od Abu Dabija do Južnog Vijetnama, sa ukupno 21.000 ilustracija i oko 125.000 cena. Od zemalja koje geografski potpadaju pod Aziju izdvojena su samo izdanja Malajskog arhipelaga, koja su obrađena u prethodnom tomu zajedno sa markama Australije i okeanije.

Za ovako izuzetan obim, katalog dobrim delom ima da zahvali markama arapskih šaikata, čija je katalogizacija odnela gotovo petinu ukupnog teksta. Mada ih je sve registrovala, redakcija Mihelovog kataloga je posebno označila ona izdanja koja su zabranjena (kao špekulativna i nepotrebna) za izlaganje na izložbama pod patronatom FIP-e.

Katalogizacijom su obuhvaćena sva izdanja registrovana zaključno sa brojem 4/75 časopisa Michel-Rundschau, a cene su formirane prema stanju na međunarodnom tržištu, u onoj meri u kojoj je to redakciji bilo moguće. Za novija izdanja većine zemalja karakteristična je stagnacija, pa čak i manji padovi cena, dok klasična izdanja, posebno kod zemalja sa solidnom emisionom politikom, pokazuju primetan porast cena.

Katalog je opremljen detaljnim uvodom, petojezičnim rečnikom standardnih filatelističkih termina i boja, kao i preglednom političkom kartom u boji obrađenog područja. Emitovan je u izdanju firme Schwaneberger Verlag GmbH, München, BRD, a po ceni od 48 DM može se poručiti preko naših uvoznika knjižarskih kuća.

M. R. Vuković

MICHEL DEUTSCHLAND SPEZIAL KATALOG 1976

Kako je to već ranije bilo najavljeno, Mihelov specijalni katalog maraka nemačkog područja za 1976. godinu pojavio se sredinom jula u prodaji. Štampan dvostubačno na oko 1050 stranica uobičajenog formata u plastificiranom povezu, novi specijalni katalog donosi oko 60.000 cena propraćenih sa 7.800 ilustracija maraka, tipova, grešaka i žigova.

Za one koji ga još nisu imali u rukama, da napomenemo da specijalni katalog detaljno obrađuje sva nemačka područja počev od staronemačkih državnica (sa predfilatelijom), preko ujedinjene Nemačke, nemačkih kolonija, konzularne i brodske pošte, okupiranih područja, savezničke okupacije posle II svetskog rata, SR i DR Nemačke do Zapadnog Berlina, sa svim poznatim tipovima, varijantama i greškama.

U odnosu na prethodno izdanje, katalog pokazuje znatne kvalitativne promene od kojih se kao svakako najznačajnija izdvaja registrovanje svih maraka, kako prigodnih tako i redovnih, na pismima iz redovnog poštanskog saobraćaja. Ovakva obrada sprovedena je kod svih staronemačkih državnica, ujedinjene Nemačke i poratnih nemačkih izdanja do 1969. godine, a karakteriše je to da su cene maraka na ispravno upotrebljenim pismima po pravilu veće od neupotrebljenih primeraka za novija izdanja, dok se kod starijih izdanja kreću između cena falcovanih i postfriš komada.

Druga promena, koja je započeta već prethodnim izdanjem standardnog kataloga ogleda se u uvođenju posebnih cena za falcovane i

postfriš marke iz perioda 1920—1934., dok se cene maraka emitovanih posle 1934. odnose isključivo na primerke bez falca.

Osim toga, izvršene su i izvesne dopune i izmene u samoj katalogizaciji a promene cena kreću se uglavnom u granicama standardnog. Od maraka koje spadaju i u naše područje, značajnije promene cena doživelo je samo izdanje »Nationaler Verwaltungsausschuss« (3300 DM) i pojedine vrednosti izdanja za Zadar.

Katalog je štampala izdavačka kuća Schwaneberger verlag GmbH, 8 München 45, a po ceni od 34 DM (oko 210 din) može se naručiti preko neke od naših uvoznih knjižarskih kuća.

Звонко Зрнцић

МОГУЋНОСТИ И ИНЕРТНОСТИ

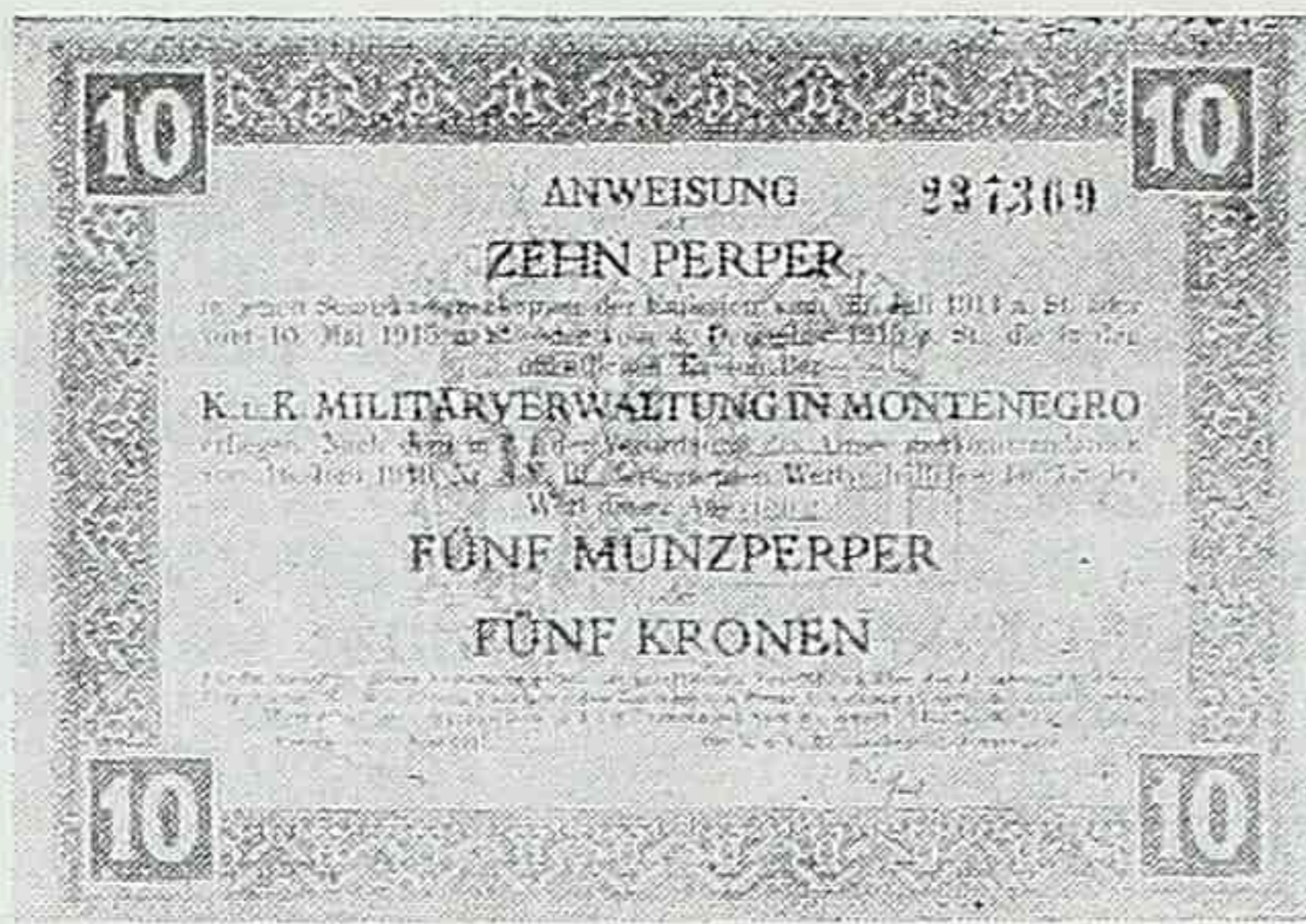
Међу много прокламованих начела у нашим статутима на првом мјесту је пропаганда и укључивање омладине и пионира у наша филателистичка друштва. И многа друштва, клубови и савези искрено прилазе том послу, неких резултата има, али... задовољни ипак нисмо. Премало је омладине и пионира укључено у наша друштва. Акције нису потпуне, неке нам пред носом измичу и одлазе у неповрат и хтјели ми признати или не, инерност је на помолу.

Часна изнимка о којој овдје не бих хтио говорити су другови из Словеније или тачније традиционална активност филателистичког друштва у Словенским Коњицама који нису изневјерили писаних начела у статуту и прешли са ријечи на дјела.

На писање овог чланка понукла ме је репортажа након XV. Југославенског фестивала дјетета у Шибенику. Шибеник је сваког јуна стјечиште младих из свих крајева наше домовине. Шибеник отвара срце младима, цијели Шибеник је у знаку славља омладине и пионира. Манифестација има сва сила: понајвише позоришних представа и изложба. Изложбе су на овом јубиларном фестивалу биле веома бројне: У Дому ЈНА била је изложба „дјечје књиге“, затим изложба ликовних остварења ученика основних школа Далмације под називом „Градови од камена“, па изложба фотографија под називом „Дјеца су радост свијета“. У фоајеу Шибенског позоришта, гости из Пољске су поставили изложбу „Нова форма стваралаштва за дјецу у Пољској“.

Не знам, да ли је друштво из Шибеника што уприличило у својој продавници недалеко трга гдје се Фестивал одржава? Да ли је била макар и мала филателистичка изложба, но то и није важно, јер моја размишљања иду напријед. Ја мислим на будући Савез филателиста Југославије или Координациони одбор који овакву прилику као Фестивал дјетета не би смио пропустити а да не постави једну велику изложбу филателије са свим пропагандним средствима, не заборављајући при томе да изабере посебне тематске паное са флором, фауном, астронаутиком, теме НОБ-а, Маршал Тито на маркама, спорти сл., а да не говоримо о једној брошури која би објашњавала шта значи филателија и које су предности да се пионири и омладина одмах укључе у стварању својих колекција (ширење хоризонта културе и знања, штедљивост, систематичност марљивост, педантност...)

Могућности за приближавање будућим филателистима су велике, сами их можемо изнаћи на сваком кораку, материјалне потребе за прве акције неће бити велике, питање је једино наше... инертности!

ПАПИРНИ НОВАЦ ЦРНЕ ГОРЕ 1912 - 1917.

(наставкак из бр. 156)

пише:

Вишомир Соколовић

ПЕЧАЋЕЊЕ ПАПИРНОГ НОВЦА 1916. ГОДИНЕ

Након окупације Црне Горе половином месеца јануара 1916. године, као и у Србији, Аустроугарске власти наредиле су да црногорски папирни новац буде печачен, у намери да констатују и успоставе контролу над количином папирних перпера у земљи.

Аустроугарска је за време окупације свим силама настојала да обезвреди перпер, нарочито папирне новчанице, па је због тога емисија папирних новчаница највише погодила црногорски народ. Окупатор је наредбом од 16. јуна 1916. године званично девалвирао папирни перпер утврдивши однос: 1. метални перпер = 2. папирна перпера или 1. круна = 2. папирна перпера.

Печаћене су новчанице оба издања из 1914. године, а од другог издања печачење је извршено обеју емисија (штампања). Једино није вршено печачење издања из 1912. године, пошто је томе издању важност истекла — било је већ повучено из оптицаја.

Печат је у средини имао грб Аустроугарске монархије, испод кога је било име места где је печачење вршено, а око је писало: »K. u. K. MILITAR GENERAL GOVERNEMENT IN MONTENEGRO KREISKOMMANDO«. Боје печата су: црна, љубичаста, црвена и плава.

Од првог издања 1914. године, печачење је вршено свих серија: А, Б, В и Г, као и свих апоена од: 5, 10, 20, 50 и 100 перпера.

Од другог издања 1914. године, печачење је вршено обеју емисија — првог и другог штампања, као и свих издатих апоена тако, што су од првог штампања печачени апоени од: 1, 2, 5, 10, 20, 50 и 100 перпера, а од другог штампања печачени су апоени од: 5, 10, 20, 50 и 100 перпера.

У наставку дајемо јединствени преглед до сада познатих места печачења, димензије печата у милиметрима и боје печата за оба издања из 1914. године, а код другог издања за оба штампања, и то:

НАЗИВ МЕСТА	Димензије назива места mm	Боја печата	
		прво издање	Друго издање — оба штампања
ЦЕТИЊЕ	16	црна	црвена
ЦЕТИЊЕ	16	љубичаста	љубичаста
ЦЕТИЊЕ	11	љубичаста	љубичаста
ЦЕТИЊЕ	11	црвена	црвена

ИПЕК (ЛЕЃ)	12	црвена	црвена
ИПЕК (ПЕЃ)	12	плава	плава
КОЛАШИН	17	љубичаста	љубичаста
НИКШИЃ	15	плава	плава
НИКШИЃ	15	љубичаста	љубичаста
НИКШИЃ	10	плава	плава
НИКШИЃ	10	љубичаста	љубичаста
ПЉЕВЉЕ	15	љубичаста	љубичаста
ПОДГОРИЦА	17	љубичаста	љубичаста
ПОДГОДИЦА	13	љубичаста	љубичаста
СТАРИ БАР	16	љубичаста	љубичаста
СТАРИ БАР	12	љубичаста	љубичаста
СТАРИ БАР	16	црвена	црвена

Напомињемо да су као нумизматички куриозитети пронађени комади другог издања — прво штампање од 1. перпера са печатом љубичасте боје места БЕОГРАД, као и комади од 10 перпера другог издања — друго штампање са печатом КОЛАШИН STEUR-и. ZOLLAMT љубичасте боје.

Не располажемо са подацима по колико је комада печачено од појединих апоена нити у којој укупној номиналној вредности.

ИЗДАЊЕ ИЗ 1917. ГОДИНЕ

Ово издање новчаница је Аустроугарско издање за окупирану Црну Гору. Гравер је непознат. Издати су апоени од: 1, 2, 5, 10, 20, 50 и 100 перпера.

Код свих апоена текст је јединствен, и то са аверса на немачком, а са реверса на српском (латиницом) и албанском језику, Овај текст, код свих апоена, са једином разликом у означавању датума издавања и величине апоена, код апоена од 100 перпера гласи:

„УПУТНИЦА НА СТО ПЕРПЕРА

*у оним упутницама на државну благајну
из емисије од 25. јула 1914. ст. кал. или
10. маја 1915. ст. кал. или 4. децембра 1915.
ст. кал., које леже у јавним благајнама*

Ц. и КР. војне управе у Црној Гори.

*По вриједносном размјеру утврђеном у § 1.
Наредбе Врховног Војног Заповједника
од 16. јуна 1916., број 8 Вјесника Народаба,
изнаша вриједност ове упутнице*

ПЕДЕСЕТ ЗВЕЧЕБИХ ПЕРПЕРА ИЛИ ПЕДЕСЕТ КРУНА.

*За примање ове упутнице важе законске одредбе
о дужности примања перперских упутница. На
јавним благајнама примат ће се уплате са овом
упутницом по горе означеном вриједносном размјеру
(§ 3. Наредбе од 10. јануара 1917., број 20
Вјестника наредба и чланака II. наредбе од 15. новембра 1917.,
број 37 Вјестника наредба).*

Цетиње, 20. новембра 1917.

*Ц. и Кр. вој. генерални гувернер:
(следи потпис).*

Јединствени преглед овог издања по апоенима и њиховим карактеристикама је следећи:

АПОЕН	ДАТУМ	Димензије mm	Боја аверса	Боја реверса
1 перпер	5. 07. 1917	136 × 100	Зелени орнаментални рам, оранж мрежица	Оранж орнаментални рам, зелена мрежица
2 перпера	5. 07. 1917	136 × 100	Љубичаст орнаментални рам, жуто зелена мрежица	Жуто зелени орнаментални рам. љубичаста мрежица
5 перпера	5. 07. 1917	136 × 100	Светло црвени орнаментални рам, мрежица затворено зелена	Затворено зелени орнаментални рам светло црвена мрежица
10 перпера	1. 06. 1917	136 × 100	Затворено плаво орнаментални рам, сива мрежица	Сиви орнаментални рам, жуто зелена мрежица
20 перпера	20. 11. 1917	148 × 108	Тамно црвени орнаментални рам, затворено зелена мрежица са црним линијама	Затворено зелени орнаментални рам, тамно црвена мрежица са црном линијом
50 перпера	20. 11. 1917	157 × 118	Љубичаст орнаментални рам, са сиво зеленом мрежицом и црним линијама	Сиво зелени орнаментални рам, са љубичастом мрежицом и црним линијама
100 перпера	20. 11. 1917	157 × 118	Затворено плаво орнаментални рам, са сивом мрежицом и црним линијама	Затворено браон орнаментални рам, са затворено зеленом мрежицом

Из датог прегледа овог издања видљиво је да су боје орнаменталног рама и мрежице, по правилу у обрнутом редоследу на аверсу и реверсу исти, осим код 10 и 100 перпера.

Не располажемо са подацима по колико је комада издато од појединих апоена нити у којој укупној номиналној вредности.

NOVA IZDANJA MARAKA

EVROPA

ALBANIJA

20. mart: 500-godišnjica rođenja Mikelandela (5, 10, 15, 20, 25, 30 q, 1,20; 3,90 L i blok od 2,05 L)
15. april: Transportna sredstva (5, 10, 15, 20, 25 q i 3,35 L)
25. april: Tridesetogodišnjica graničarskih jedinica (25 q i 1,80 L)

ANDORA francuska

28. april: Evropa-marke (8,80 i 1,20 Fr)
12. maj: Cveće (0,60; 0,80 i 1,20 Fr)
9. juni: ARPHILA 75 (2 Fr)

ANDORA španska

4. april: ESPANA 75 (3 Pt)

AUSTRIJA

27. maj: Redovna marka od 6 šilinga
27. maj: Evropa marka od 2,50 š.

BELGIJA

26. maj: Turizam (4,50 u 5 bfr)

VATIKAN

22. maj: Godina zaštite spomenika arhitekture (20, 40, 50, 90, 100 i 200 L)
22. maj: (300 L)

VELIKA BRITANIJA

11. juni: Jedriličarstvo (7, 8, 10 i 12 p)

Ostrvo Men

28. maj: Mototrke za turistički trofej Mena
1
(5—, 7, 10 i 12 p)
2

28. maj: Redovne marke od 5— i 7 p. sa
2
motivima pejzaža.

Džersi

30. maj: Kraljevska poseta (20 p)
1. maj: Istorija vazduhoplovstva, izdato u sveščićima od 50 p. i 1 Lstg.

GRENLAND

17. april: »Schoner« (1,30 Kr)

GRČKA

26. juni: Grčka narodna arhitektura (10 i 40 1, 4, 6 i 11 D)

DANSKA

22. maj: Danski porcelan (50, 90 i 130 era)

IRSKA

- Redovne marke od 8 i 15 p. i 1 Lstg.
26. juni: Svetsko amatersko prvenstvo u golfu (7 p)

ISLAND

12. maj: Evropa marke (18 i 23 Kr)

ITALIJA

6. mart: 500-godišnjica rođenja Mikelandela (40, 50 i 90 Lit)
25. mart: Sveta godina 1975. (40, 50, 90, 150 i 180 Lit)
23. april: 30-godišnjica pokreta otpora (70, 100 i 150 Lit)
28. april: Evropa-marke (100 i 150 Lit)

KIPAR

28. april: Evropa-marke (20, 30 i 150 M u triptihu)

LIHTENŠTAJN

5. juni: Vladarska odličja I (0,30 i 0,60 fr, 1 i 2 fr)

5. juni: 30-godišnjica lihtenštajnskog Crvenog krsta (0,60 fr)

LUKSEMBURG

28. april: Evropa-marke (4 i 8 Fr)
28. april: Umjetnost — reprodukcije (1 i 20 Fr)
28. april: Stogodišnjica rođenja Alberta Švajcera (1 vr.)
28. april: 25-godišnjica Šumanovog plana (1 vr.)

MAĐARSKA

5. maj: 150-godišnjica mađarske Akademije nauka (1, 2, 3 Ft)
8. maj: SOCFILEKS 75 (5 Ft)
6. juni: ARPHILA 75 (5 Ft)
10. juni: 75-godina elektrotehničke industrije u Mađarskoj (1 Ft)
10. juni: Redovna marka od 6 Ft sa motivom Dunajvaroši.

MALTA

30. maj: Međunarodna godina žena (1c3, 3,5 i 20 c)

MONAKO

13. maj: Evropa-marke (0,80 i 1,20 Fr)
13. maj: Crveni krst (4 Fr)
13. maj: Stogodišnjica opere »Karmen« (30, 60, 80c, i 1,40 Fr)
13. maj: 300-godišnjica smrti Sen-Simona (0,40 Fr)
13. maj: Stogodišnjica rođenja A. Švajcera (0,60 Fr)
13. maj: ARPHILA 75 (0,80 Fr)
13. maj: Međunarodna izložba u Okinavi (0,85 Fr)
13. maj: Borba protiv raka (1 Fr)
13. maj: Sveta godina 1975. (1,15 Fr)
13. maj: Godina zaštite spomenika arhitekture (1,20 Fr)
13. maj: Međunarodna godina žena (1,20 Fr)

NEMAČKA DR

13. maj: Svetionici sa obala DRN (5, 10, 20, 25 i 35 pf)
13. maj: III festival prijateljstva omladine DRN i SSSR (10 pf)

NEMAČKA SR

15. maj: Stogodišnjica smrti E. Morikea (40 pf)
15. maj: 500-godišnjica
15. maj: 500-godišnjica
15. maj: 1000-godišnjica
15. maj: Nove franko marke sa prikazima industrije i tehnike od 40, 50 i 100 pf. Predviđene su još i vrednosti od 5, 10, 20, 30, 70, 80, 120, 160, 200 i 500 pf.
15. juli: Godina zaštite spomenika arhitekture (4 × 50 pf)

BERLIN ZAPADNI

15. maj: Stogodišnjica rođenja prof. F. Sojerbruha (50 pf)
15. maj: VI gimnastrada »Berlin 75« (40 pf)
15. maj: Redovne marke, kao odgovarajuće izdanje za SRN.
15. juli: Godina zaštite spomenika arhitekture (50 pf)
15. juli: 50-godišnjica smrti slikara L. Korinta (50 pf)

NORVEŠKA

17. april: Evropska godina zaštite spomenika arhitekture (100, 125 i 140 era)
20. maj: Stogodišnjica metarske konvencije (125 i 140 era)
19. juni: Svetski kongres skauta (1,25 i 1,40 era)

POLJSKA

8. mart: VI evropsko prvenstvo u lakoj atletici u zatvorenom prostoru (1; 1,50; 4 i 4,90 Zl)
15. mart: Međunarodna konferencija radioamatera (1,50 Zl)
april: ARPHILA 75 (1,50 Zl)
14. maj: 20-godišnjica Varšavskog pakta (1,50 Zl)
9. maj: 30-godišnjica pobede (1,50 Zl)

PORTUGALIJA

21. *mart*:
23. *april*: Godišnjica Pokreta oružanih snaga (150; 4,50 i 10 Es)
26. *maj*: Evropa-marke (1,50 i 10 Es)

RUMUNIJA

20. *maj*: Stogodišnjica metarske konvencije (1,85 Lei)
juni: 125-godišnjica rođenja pesnika Mihaila Eminescua (55 b)
26. *juni*: Evropska godina arhitektonskog nasleđa (6 vrednosti + blok)
2. *juni*: ARPHILA 75 (blok, 10 Lei)
20. *juni*: 2000-godišnjica osnivanja grada Alba Julija (55 b)

SAN MARINO

14. *maj*: Evropa-marke (100 i 200 Lit)

TURSKA

23. *april*: Dečji crteži (25, 50 i 110 K)
25. *april*: Karakaoganov spomenik u Mutu (110 K)
avgust: Namibija (250 + 50 K); Narodne igre (100, 125, 175, 250 i 325 K)

FINSKA

7. *maj*: 150-godišnjica državnog
2. *juni*: Služba spasavanja na moru (0,70 Mk)
21. *juli*: VI međunarodni farmakološki kongres (0,70 Mk)
29. *juli*: 500-godišnjica zamka Olavinlinna (0,70 Mk)

FRANCUSKA

26. *maj*: Stogodišnjica senata republike (1,20 Fr)
2. *juni*: Stogodišnjica metarskog sistema (1 Fr)
2. *juni*: Helikopter »Gazelle« (1,30 Fr)
2. *juni*: ARPHILA 75, blok (2+3+4+6 Fr)
23. *juni*: Znamenite godišnjice (50 c)
23. *juni*: Veliki projekti (1 Fr)
30. *juni*: Znameniti francuzi — E. Tomas (0,80+0,20 Fr)

HOLANDIJA

29. *april*: 30-godišnjica oslobođenja (35 c)
21. *maj*: Stogodišnjica parobrodskog društva Zeeland (35 c)
21. *maj*: Stogodišnjica rođenja Alberta Švajcera (50 c)

ŠVAJCARSKA

30. *maj*: Pro patria — marke, arheološki nalazi (15+10, 30+20, 50+20 i 60+25 c)

ŠPANIJA

12. *maj*: Svetska turistička organizacija (3 Pt)
6. *maj*: Dan marke (3 Pt)
28. *april*: Evropa-marke (3 i 12 Pt)

ŠVEDSKA

13. *juni*: Evropska godina arhitektonskog naslega (5 × 75 era)
13. *juni*: Svetsko prvenstvo skauta u Lilhameru (2 × 90 era)

PREKOMORJE

ALŽIR

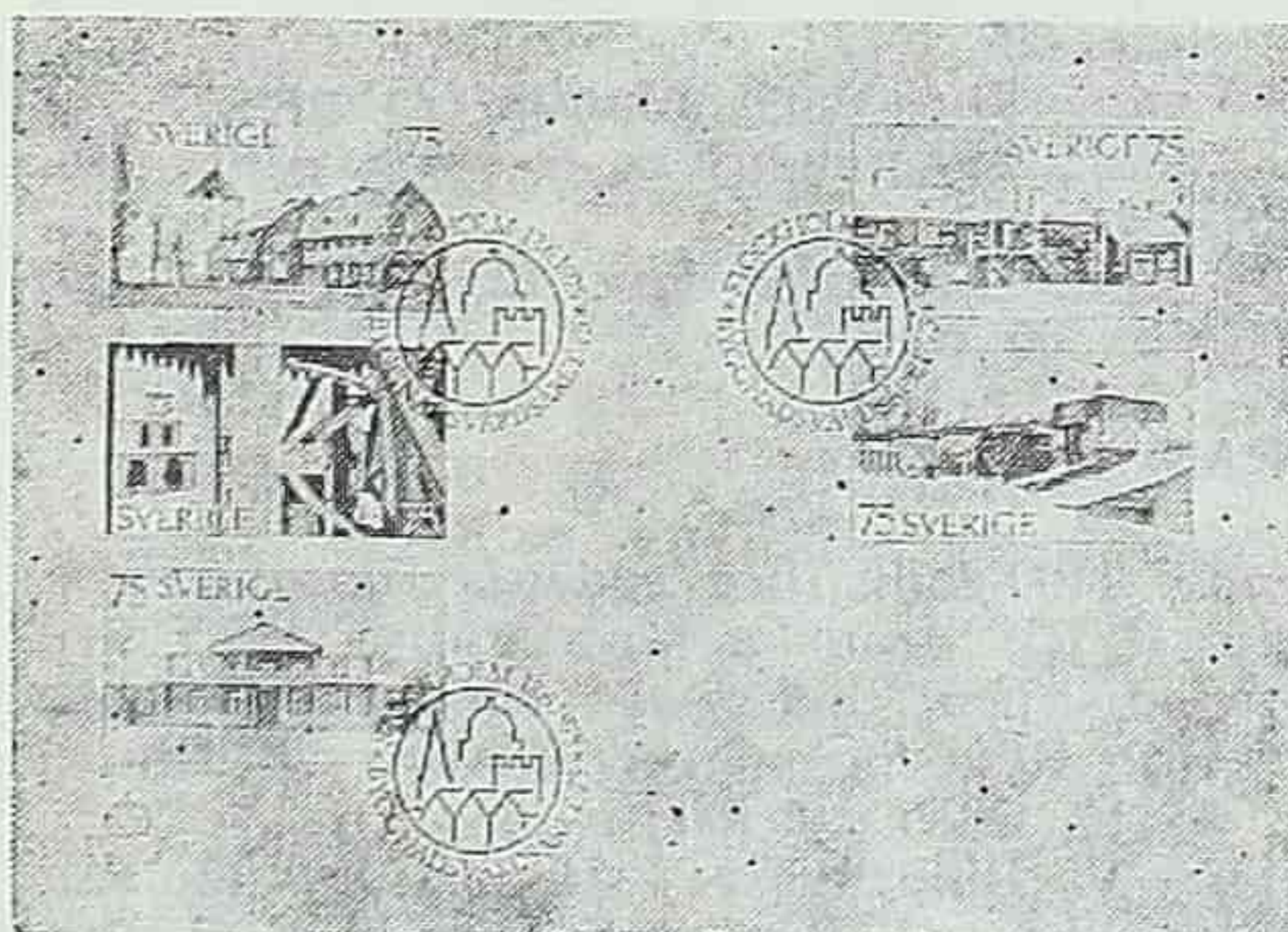
30. *juni*: Telekomunikacije preko satelita (0,50; 1 i 1,20 DA)

ANGOLA

- mart*: Uskršnje marke (1, 10, 15, 20c, 1 i 1,50 \$)

ANTIGVA

6. *maj*: Crkve (5, 20, 35c, 1 \$ i blok od 35c+50c+1 \$)
26. *avgust*: Stare i nove geografske karte (5, 20, 35c i 1 \$)

ASCENZION

19. *juni*: Vazduhoplovstvo (2, 5, 9 i 24 p)

AUSTRALIJA

14. *maj*: Tehnički razvoj (11, 24, 33 i 48 c)

BOTSVANA

juni: Pećinsko slikarstvo (4, 10, 25 i 35 c)

BRAZIL:

2. maj: Ribe (4×50 c)

14. maj: Vazduhoplovna kompanija Bruneja (12, 35 i 75 c)

GIJANA

1. juli: Međunarodna godina žena (10, 35, 50 c i 1 \$)

GRENADA — Grenadini

april: Uskršnje marke — reprodukcije (1/2, 1, 2, 3, 35, 75c, 1 \$ i blok od 2 \$)

DEVIČANSKA OSTRVA

16. juni: Redovne marke sa prikazima riba (16 vrednosti od 1/2c. do 3 \$)

15. avgust: Isto, II deo (vrednost od 5 \$)

EGIPAT

13. mart: Novo štampanje službene marke od 1 m.

25. mart: Velesajam u Kairu (20 m)

7. maj: Svetski dan zdravlja (20 m)

7. maj: Dan nauke (2 × 20 m)

ETIOPIJA

23. april: Religiozna umetnost (5, 10, 15, 20, 40 i 80 c)

27. maj: Divlje životinje (5, 10, 20, 40 i 80 c)

INDIJA

8. april: 200-godišnjica

11. april: Stogodišnjica Arija Somaja (25 p) pokreta za socijalne i verske reforme

12. april:

20. april: Lansiranje telekomunikacionog satelita (25 p)

24. maj: Ran Ćarit Manos (25 p)

27. maj: 250-godišnjica rođenja Ahila Bajija (25 p)

20. juni: Narodne igre (25, 50, 65, 100, 200° i 300 p)

IRAN

mart: 1100-godišnjica rođenja filozofa Farabija (2 Ri); Iranska nova godina (3×1 Ri); Stogodišnjica pesnika Nasera Kosrova (2 Ri); Redovne marke od 5 i 10 Din. i 6, 8, 10, 20 i 50 Ri)

maj: V Biohemijski simpozijum (2 Ri); Rotari-klub (2 Ri); Dan saradnje (2 Ri); VII međunarodni dan telekomunikacija (6 i 8 Ri)

JAPAN

3. april: Parne lokomotive — II deo (2×20 jena)

21. april: Nedelja marke (20 jena)

22. april: Redovne marke od 1000 jena sa likom boginje Kiša

10. maj: I× međunarodna konferencija o nafti (20 jena)

15. maj: Parne lokomotive — III deo (2×20 jena)

10. juni: Parne lokomotive — IV deo (2×20 jena)

23. juni: Međunarodna godina žena (20 jena)

24. maj:

JUŽNI VIJETNAM — REVOLUCIONARNA VLADA

6. juni: Petogodišnjica Privremene revolucionarne vlade Južnog Vijetnama (10 i 20 d)

9. juni: Isto, šest vrednosti po 10 d.

KAJMAN OSTRVA

24. mart: Uskršnje marke (15 i 35 c)

25. juli: Gusari (10, 12, 20 i 30 c)

KAMERUN

1. april: Pejzaži (40 i 45 fr); Kip boga Afo-Akoma (40, 45 i 200 fr)

14. april: Flora (15 i 45 fr)

KANADA

11. juni: Predolimpijske marke (20, 25 i 50 c)

KOLUMBIJA

mart: Umetnost (2, 3, 4 i 5 P); Zaštita prirode (1 i 6 p)

april: Arheološki nalazi iz epohe Sinu (80 c, 1, 10; 2 i 10 P)

maj: Stogodišnjica rođenja Markonija (3 P)

juni: Turizam (80 c i 2 P)

KUKOVA OSTRVA

mart: Službene marke — redovne marke iz 1974. sa pretiskom »OHMS« (13 vrednosti, od 1c. do 2 \$)

29. april: Redovna marka od 6 \$

30. maj: Redovna marka od 8 \$

30. juni: Redovna marka od 10 \$

LAOS

14. april: 1975. — godina zeca (40 i 200 k)

LESOTO

april: Nacionalni park (4, 5, 15, 20 i 25 c)

LIBIJA:

mart: Velesajam u Tripoliju (5, 10, 15, 20, 35 i 50 m); Kongres arapske radničke unije (10, 25 i 35 m)

MALAVI

6. juni: Orhideje (3, 10, 20 i 40 t,i blok sa sve četiri vrednosti)

MALI

24. mart: Uskršnje marke — reprodukcije (200, 300 i 500 fr)

28. april: 500-godišnjica rođenja Mikelanđela (400 i 500 fr)

12. maj: Ribe (60, 70, 80, 90 i 110 fr)

— — — —: Skauti (100, 150 i 190 fr); 200-godišnjica rođenja Ampera (90 fr)

MAROKO

januar: Cveće (0,25; 0,35; 0,70 i 0,90 Dh)

februar: Minerali (0,50 i 1 Dh)

mart: Crveni polumesec (0,25+0,05 i 0,70+0,10 Dh)

april: Marokansko slikarstvo (1 Dh); Cveće (0,10; 0,50; 0,60 i 1 Dh)

MEKSIKO

mart: V svetski kongres gastroenterologije (2 Pt)

Nove redovne marke od 0,80; 2,30; 3 i 50 Pt, marke za avionsku poštu od 1,60; 1,90; 4,30; 5,20; 5,60 i 50 Pt, i marke za ekspresno rukovanje od 2 i 5 Pt.

NOVA KALEDONIJA

27. mart: Turizam (3, 25 i 31 Fr)

30. maj: Orhideje (8, 11 i 42 fr)

7. juni: ARPHILA 75 (105 fr)

NOVI ZELAND

4. juni: Nacionalni parkovi (6, 8 i 23 c)

NOVI HEBRIDI

29. april: Redovna marka od 10 Fr.

avgust: Skauti (25, 35 c, 1 i 5 fr)

OBALA SLONOVAČE

mart: Kafa (5 i 10 fr)

april: Luka u Sasandri (100 fr)

26. april: Dan marke (90 fr)

3. maj: Pamuk (5 i 10 fr)

19. maj: Međunarodna godina žena (45 fr)

7. juni: Tvrđava Dabon (50 fr)

SAD

4. juli: 200-godišnjica vojne službe u SAD (4×10 c., zajedno štampane)

15. juli: Apolo — Sojuz, dve zajedno štampane marke od 10 c

SV. VINSENT

10. april: Redovne marke sa slikama riba (19 vrednosti, od 1 c. do 10 \$)

FILIPINI

15. april: Antituberkuloza — marke sa pre-tiskom nove vrednosti od 5 c., 6 c. i 1 P.

10. maj: Zaštita prirode (45 c)

9. juni: Flora (15 c)

FORMOZA

16. april: Staro kinesko slikarstvo (1; 2,50; 5 i 8 \$)

maj: Stari kineski bakarni novac (1, 4, 5 i 8 \$)

18. juni: Staro kinesko slikarstvo — II deo (2, 4, 5 i 8 \$)

HONGKONG

30. april: Kraljevska poseta (1,30 i 2 \$)

31. juni: Festivali (50 c., 1 i 2 \$, i blok sa sve tri vrednosti)

- Najpovoljniji uslovi oglašavanja u Skandinaviji, 1 red (40 znakova) samo din. 1,70).

FRIMÄRKS HORIZONT

- Izlazi šest puta godišnje.
- Godišnja pretplata samo US Dol. 2 ili din. 34, ili 10 IRC. pretplatu primamo i u čistim jugoslovenskim markama u kompletnim serijama po nominalnoj vrednosti. Svaki pretplatnik stiče pravo na jedan besplatan oglas do 5 redi. Primerak časopisa možete dobiti ako nam pošaljete 1 IRC ili din. 3,30 u čistim jugoslovenskim markama.
- Ako želite korespondente, mi ćemo Vam pomoći sa svojom listom adresa koja se šalje u sve krajeve sveta. Pošaljite nam US Dol. 1 ili 10 IRC ili din. 17 u čistim jugoslovenskim markama, i objavićemo Vašu adresu i želje.

Postlada 1041,
S—570 10 Korsberga,
Sweden

ЈУГОСЛОВЕНИ НА СОЦФИЛЕКСУ — 75

У част тридесетогодишњице победе над фашизмом у Москви је од 8. до 18. маја 1975. одржана међународна филателистичка изложба социјалистичких земаља „СОЦФИЛЕКС — 75” у просторијама Политехничког Музеја и Дома совјетске армије.

На изложби су узели учешће излагачи из једанаест земаља са укупно 136 експоната, (без класе литература) од чега је земља — домаћин дала 47, ДР Немачка 24, Пољска 18, Бугарска 12, Чехословачка 11, Мађарска 7, Румунија 6, Куба 5, Југославија 3 и Монголија 1 изложак. Интересантно је напоменути да је експонат совјетског филателисте В. А. Притуде посмртно излаган.

Најбољи пласман на изложби постигли су филателисти из ДР Немачке, који су од укупно 3 посебне, 3 златне, 15 позлаћених, 37 сребрних, 42 посребрене и 31 бронзане медаље освојили једну посебну, једну златну, пет позлаћених, 7 сребрних, 6 посребрених и 4 бронзане, док је Гран при изложбе освојио тематски приказ блокаде Лењинграда совјетског филателисте Ј. С. Фрејдлина.

Југословенски филателисти учествовали су на изложби са неубичајено малим бројем експоната, и мада нам је сваки од њих донео медаљу, пласман који смо постигли слабији је него на Еспањи 75.

Сребрну медаљу добио је изложак Др Б. Новаковића из Београда под именом „Смрт фашизму — слобода народу!”.

Посребрена медаља додељена је изложку „Железнице” Јордана Пешевског и „Ваздушној пошти југославије”, дипл. инж. Владимира Вујошевића, оба из Београда.

Посребрена медаља за литературу припала је часопису *Филателиста*, званичном органу Савеза филателиста Србије.

MALI OGLASI — LITTLE ADVERTISEMENTS

Sekcija kolekcionara počela je da radi pri sportskom društvu »Poštar« iz Niša. Pišite nam šta vas interesuje u vezi razmene. **F. K. »Poštar«, sekcija kolekcionara, Voždova 13-a, 18000 Niš.**

Za kompletne serije iz svih zemalja sveta šaljem kompletne serije maraka Jugoslavije, Turske, Albanije, Španije i Švajcarske. **Aslan Haljiti, A. Preševa 86, 38250 Gnjilane.**

Sastanci FD Zrenjanin održavaju se svake nedelje od 10 do 12 sati u zgradi Udruženja samostal-

nih zanatlija, **Тепличка 12, Zrenjanin.**

Predfilatelistička pisma, celine, razna pisma obavezno sa žigovima mesta poštu austrijskog Lojda, DDSG, parobrodsku kao i svu ostalu brodsku poštu kupujem. Na sve ponude odgovaram i dajem informacije u vezi traženog materijala. **Vojin Višacki, Kosovska 11, 11000 Beograd.**

Jugoslovenske marke od 1944. godine, čiste, kupujem. Baza: katalog ili po dogovoru. **Nikola Maćešić, Kosovska 3, 11080 Zemun.**